

OBRANA

**Najlepší
poddôstojník**

**Irackí
špecialisti
v Novákoch**

**Civili
v obrane**

**Medzinárodné
cvičenie
COBRA 2013**

**Kybernetická
odysea**

Päť veteránov v Sieni slávy

Minister obrany SR Martin Glváč uviedol 11. decembra na slávnosti v Slovenskom národnom divadle do Siene slávy päť novodobých veteránov. Kpt. Stanislav Sikel, pplk. v. v. Peter Džurdženík, mjr. Jozef Michalov, nrtm. Marián Lenčes a čat. Szabolcs Očkai prevzali ocenenia za výnimočné činy, ktoré zostanú zapísané v novodobej histórii rezortu obrany. „Dobre nás reprezentujete doma aj v zahraničí. Som rád, že vašu prácu vysoko hodnotia na každom stretnutí aj naši zahraniční partneri,“ povedal šéf rezortu obrany. Poďakoval tiež všetkým civilným zamestnancom i profesionálnym vojakom za prácu v roku 2013. Prítomní si uctili pamiatku rotného Daniela Kavuliaka, ktorý zomrel pri útoku na slovenských vojakov v Afganistane v júli tohto roka. Pripomenuli si aj ďalších 54 kolegov, ktorí zahynuli pri plnení služobných úloh v zahraničí.

Foto: Ivan Kelement

Ivan Gašparovič,
prezident SR a hlavný veliteľ
OS SR

Vážení príslušníci Ozbroyených síl Slovenskej republiky a zamestnanci rezortu obrany, naša vlasť si v tomto roku pripomína 21. výročie vzniku Slovenskej republiky ako zvrchovaného, demokratického a právneho štátu. Táto významná udalosť sa stala konkrétnym zhmotnením ideálov mnohých generácií slovenských dejateľov o postavení Slovákov v rodine európskych národov. Tým aj vznik Armády Slovenskej republiky a neskôr Ozbroyených síl Slovenskej republiky. Slovenská spoločnosť prešla od vzniku Slovenskej republiky po súčasnosť dynamickým vývojom, ktorý potvrdil, že sme úspešný štát plniaci si povinnosti vo vzťahu k vlastným občanom, ako aj medzinárodné záväzky vyplývajúce z členstva v Organizácii Spojených národov, Európskej únii a v Severoatlantickej aliancii. Ako zvrchovaný, demokratický a právny štát máme povinnosť voči svojim občanom chrániť ich bezpečnosť a zaručovať obranu štátu.

S hrdosťou môžeme konštatovať, že ste za uplynulé dve desaťročia potvrdili vysokú profesionálnu úroveň pri zabezpečovaní obrany našej vlasti, ako aj v rámci vyslania na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky na vojenské cvičenia, do mierových a pozorovateľských misií a do vojenských operácií. Slovenské ženy a muži v uniformách s dvojkrížom dôstojne reprezentujú našu vlasť ako súčasť medzinárodných misií OSN, NATO i EÚ.

V roku 2013 príslušníci Ozbroyených síl Slovenskej republiky pôsobili v piatich operáciách a misiách medzinárodného krízového manažmentu. Ako príklad plnenia povinností a reprezentácie Slovenska v zahraničí v roku 2013 veľmi rád pripomínam americké vyznamenanie ôsmich slovenských špecialistov

na likvidáciu výbušných prostriedkov, ktorí pôsobili v operácii ISAF v Afganistane. V najlepšom zmysle slova šíria dobré meno Slovenska za jeho hranicami.

V súvislosti s Vašou ťažkou a obetavou prácou nedá mi nepripomenúť zákerný útok vo vojenskej operácii ISAF v Afganistane, kde jeden z našich chlapcov padol a došlo aj k zraneniu našich profesionálnych vojakov.

Vážení príslušníci Ozbroyených síl Slovenskej republiky a zamestnanci rezortu obrany, vážim si Vašu náročnú a zodpovednú prácu. Chcem Vám všetkým vysloviť poďakovanie za dosiahnuté výsledky a za Vašu službu v Slovenskej republike v uplynulom roku. A to aj napriek tomu, že nie vždy máte na to vytvorené ideálne podmienky. Žijeme v neľahkom období. Ekonomika Slovenska, podobne ako aj ekonomiky ostatných krajín Európskej únie, prechádza náročným pokrýzovým obdobím. Verím však v zlepšenie a pri obhajovaní zvýšenia financovania rezortu obrany a ozbrojených síl budem vždy na vašej strane.

Budem rád, ak aj naďalej budete dbať na vysokú úroveň Vašej profesionálnej pripravenosti na obranu vlasti a plnenie úloh v mierových pozorovateľských misiách, vojenských operáciách a domácom krízovom manažmente.

Na prahu nového roka 2014 sa pripájam k Vaším blízkym, ktorí Vám v silvestrovskú noc želali zdravie, šťastie, lásku, pohodu a spokojnosť v ďalšom vojensko-profesionálnom a osobnom živote.

Blahoželám Vám k 21. výročiu vzniku Slovenskej republiky a jej ozbrojených síl.

Na obálke: Príslušníci žilinského 5. pluku špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka reprezentovali OS SR na cvičení COBRA 2013 • Foto: Ivan Kelement

**4 Sýria a likvidácia zbraní
hromadného ničenia**

**6 TÉMA: civilní zamestnanci rezortu
obransy**

**14 Medzinárodné cvičenie COBRA
2013**

17 Dar od amerických priateľov

**19 Nový vládca oceánov USS Gerald
Ford**

20 2013: kybernetická odysea

27 NAVYRA-M má šancu na úspech

**28 Slávne bitky histórie:
Katalaunské polia**

32 Najlepší poddôstojník roku 2013

**34 Irackí špecialisti cvičili
v Novákoch**

**37 Víťazná práca literárnej súťaže
Ministerstva obrany SR**

46 Nový seriál: 1. svetová vojna

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/

Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXII. • č. 1/2014 • Redakčná uzávierka 13. 12. 2013 • Do výroby zadané 16. 12. 2013 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor • Vedúci oddelenia: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Zástupkyňa šéfredaktora: Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 312 945, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJÁCKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk • Fotoeditor: Mgr. Ivan KELEMENT, tel.: 0960 31 28 06, 0903 820 698, e-mail: ivan.kelement@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: ALFA print, s. r. o, Martin • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. NEPREDAJNE

Sýria a likvidácia zbraní hromadného ničenia

Sýria (Sýrska arabská republika) je jednou menších arabských krajín. V regióne sa mocensky profilovala neúspechmi vo vojne (v roku 1967 stratila Golanské výšiny v prospech Izraela, ktorý túto nárazníkovú zónu od šesťdňovej vojny okupuje, pričom okupácia je v zmysle zaistenia bezpečnosti legitímny nástrojom medzinárodného práva, podobne ako karanténa) aj schopnosťou mať po dlhý čas hlavné vojenské slovo v krajine, ktorú sýrske elity stále považujú za súčasť „veľkej Sýrie“ – v Libanone.

USA Sýriu v minulosti často klasifikovali nelichotivými prívlastkami ako krajinu podporujúcu medzinárodný terorizmus, ako „darebácky“ štát, ako súčasť „osy zla“ a najnovšie aj ako krajinu, ktorá produkuje, skladuje, možno aj exportuje zbrane hromadného ničenia. Aj napriek tomu, že Sýria podpísala a ratifikovala Zmluvu o nešírení zbraní hromadného ničenia (NPT) a momentálne nedisponuje nijakým programom na výrobu jadrových zbraní. Z tohto porušenia záväzkov ju otvorene obviňuje len málo štátov. Sýria podľa nich bola aktívna pri ilegálnom vývoji jadrových zbraní. Realitou je, že už v septembri 2007 zničili izraelské lietadlá sýrsku základňu El Kibar, kde sa údajne nachádzal jadrový reaktor severokórejského modelu. Dôvodom na útok mal byť tajný sýrsky jadrový program. Medzitým, do roku 2013, sa útoky Izraelčanov na špecifické zariadenia opakovali v tom istom vzorci: Sýria úspešné útoky nepotvrdila, aby nestratila medzinárodný kredit a Izrael sa k nim neprihlásil, aby ho nevyhlásili za agresora.

USA síce opakovane obviňovali Sýriu z ilegálnej spolupráce so Severnou Kóreou v oblasti šírenia jadrových zbraní, ale vždy chýbal dôkaz. Lenže problematika jadrových zbraní nie je jediným problémom, ktorý rozvíril mienku svetovej bezpečnostnej komunity. Trvalo až do roku 2013, kým sa ukázal iný aspekt zbraní hromadného ničenia.

Sýria a chemické zbrane

Predpoklad pre tézu, že v Sýrii sa použijú chemické zbrane počas občianskej vojny, ktorá v tejto krajine prebieha už tretí rok, sa potvrdili na jar 2013. Chemické zbrane nasadili voči civilistom a podozrenie, že ich použila sýrska vláda, sa síce nikdy nepotvrdilo, ale i naďalej smeruje najmä k nej.

Všeobecná zhoda panuje v presvedčení, že Sýria vlastní chemické zbrane už od roku 1973, teda od neúspešnej vojny za získanie Golanských výšin. Vzápätí potom začal Egypt dodávať Sýrii spočiatku len experimentálne dodávky horčičného plynu, ale Sýria si veľmi rýchlo dokázala vybudovať vlastné kapacity a už prinajmenšom od polovice 80. rokov minulého storočia disponovala aj značnými zásobami sarínu.

Sýria patrila k nevelkému počtu štátov, ktoré odmietli podpísať dohodu o Zákaze vývoja, výroby, hromadenia a použitia chemických zbraní a o ich zničení. Zmluvné štáty paralelne vytvorili Organizáciu pre zákaz chemických zbraní. Jej členom, samozrejme, Sýria nie je. Aj to bol jeden z dôvodov, prečo podozrenie z použitia chemických zbraní padlo práve na vládu krajiny, kde zúri občianska vojna a monopol na vlastníctvo chemických zbraní má práve oficiálna, medzinárodne uznávaná vláda.

Skutočnosť, že chemické zbrane boli v Sýrii naozaj použité, konštatovali aj oficiálne závery inšpekčnej komisie OSN, ktorá potvrdila použitie chemických zbraní a obeť. Inšpekcia nemala za úlohu určiť reálneho pôvodcu použitia týchto zbraní. Preto zostala otvorená pravdepodobná, ale nepotvrdená téza o účasti režimu prezidenta Asáda rovnako ako tvrdenia ruskej

diplomacie, že útoky spáchali sýrski opoziční ozbrojenci, ktorí zbrane hromadného ničenia mohli ukoristiť.

Hrozba použitím sily

Opäť sa ukázalo, že nevojenské medzinárodné mechanizmy nie sú schopné zakročiť proti bezpečnostným hrozbám a nemajú nijakú šancu použiť inštrument odstrašenia. Až vďaka tvrdým vyjadreniam niektorých krajín NATO – najmä USA a Francúzska – sýrsky režim prijal inšpekciu medzinárodného spoločenstva a pristúpil na celkom bezprecedentný krok: súhlasil s tým, že pod medzinárodným dohľadom budú zlikvidované jeho zbrane hromadného ničenia, teda jeho arzenál chemických zbraní. Sýria súhlasila s tým, že bezpodmienečne a bezvýhradne umožní zástupcom misie OSN prístup do všetkých oblastí, kde sa predpokladajú zbrane hromadného ničenia, aj do všetkých regionálnych zariadení vrátane transportných kapacít a dokonca poskytne dokumentáciu.

To, čoho sme svedkami, je skutočne výnimočné, keďže krajina, ktorá predtým nepodpísala nijaký záväzok týkajúci sa chemických zbraní ani predbežné povolenie na takú inšpekciu, rezignovala. Rovnako pozoruhodné a sympaticky sebakritické je aj vyjadrenie generálneho tajomníka OSN Pan Ki-Muna, ktorý vyjadril ľútosť nad neschopnosťou svojej organizácie garantovať elementárnu bezpečnosť v jednom z členských štátov. Generálny tajomník tým nechtiac a nepriamo potvrdil, že udržiavať svetovú komunitu v relatívnom bezpečí a stabilite sú schopné faktory ako vojenská sila alebo jej hrozba.

Medzinárodné spoločenstvo

Ak hovoríme o odzbrojení, máme na mysli zbavenie Sýrie chemických zbraní. Nijaký iný mandát OSN nemá. Netýka sa oficiálnych sýrskych ozbrojených síl, resp. jej najdôležitejších zbraňových systémov, ku ktorým patrí stále ešte asi 5 000 tankov (vrátane tých „našich“ československých v sovietskej licencií (T-72 a dokonca starších T-55). Inšpekcia nemá ani právo zasahovať do kompetencií vzdušných síl či vojenského námorníctva. Jej právomoci sa obmedzujú na pátranie po jednom jedinom druhu zbraní hromadného ničenia, a tým sú chemické zbrane.

Slovenská spoluúčasť na likvidácii sýrskeho chemického arzenálu nebola pred novembrovou návštevou premiéra Fica v Bielom dome definitívne potvrdeným záväzkom. Situácia je však taká, že Slovenská republika by v spolupráci s inými krajinami medzinárodného spoločenstva mohla participovať na demontáži a likvidácii týchto zbraní najmä vzhľadom na to, že disponuje potrebným know-how. Potvrdenie definitívneho záväzku však bude závisieť aj od sýrskej strany a od záverov rokovaní na konferencii Ženeva II, plánovanej práve na január.

Civilní zamestnanci nášho rezortu

Technici, riadiaci pracovníci, finanční odborníci, bezpečnostní experti, údržbáři, vodiči, novináři, ľudia zo sekretariátov, historici, zdravotníci či kuchári. Spolu s profesionálnymi vojakmi pôsobia v našom rezorte aj civilní zamestnanci mnohých profesií. No keď sa hovorí o rezorte obrany, verejnosť si na nich spomenie len zriedka. Bez nich by to však nešlo. Aj preto vám chceme v tomto čísle Obrany predstaviť našich kolegov, ktorí chodia do svojho zamestnania síce bez vojenskej uniformy, ale ich práca je nemenej dôležitá. Ak v celom rezorte obrany pôsobilo ku koncu novembra 2013 takmer 20-tisíc ľudí, 6 840 z nich bolo civilných zamestnancov. V samotných ozbrojených silách je civilov okolo 4 050, čo je v porovnaní s počtom vojakov približne tretina. V rámci januárovej Témy prinášame aj krátke porovnanie so zahraničím, hoci treba mať na pamäti, že rôzne krajiny a ich ozbrojené sily prešli svojim vlastným vývojom.

Až do konca minulého roka zrejme žiaden zamestnanec nášho rezortu necestoval pracovne do mierových misí či vojenských operácií tak často, ako

technik VOP Trenčín Ján Cintula (na fotografii vzadu). Naším mierotvorcom spolu so svojimi kolegami pomáhal opravovať ich vojenskú techniku v Iraku, na Cypre

aj na Balkáne či v Afganistane na približne 80 pracovných cestách. Len v Afganistane bol 24 krát.

Foto: Pavol Vitko

Nasadenie a profesionalita platí aj u zamestnancov

Na úlohách rezortu obrany sa podieľajú vojaci aj civilní zamestnanci. Práve zamestnancom venujeme tému tohto čísla. Otvárame ju rozhovorom s JUDr. Janou Jakabovou, riaditeľkou Osobného úradu MO SR. V zmysle organizačného poriadku Osobný úrad MO SR zabezpečuje plnenie úloh, ktoré vyplývajú služobnému úradu zo štátnozamestnaneckých vzťahov, z pracovnoprávných vzťahov zamestnancov za organizačné zložky v Ministerstve obrany SR a v jeho ďalších úradoch a zariadeniach. Napríklad v Úrade všeobecnej podpory, vo Vojenskom ústave hygieny a epidemiológie Bratislava, Obvodných úradoch vojenských obvodov Valaškovce, Lešť, Záhorie, vo Vojenských katastrálnych úradoch Bratislava, Banská Bystrica, Košice, Vojenských stavebných úradoch Bratislava, Banská Bystrica, Akvizičnej agentúre, Stanovišti riadenia špeciálnej letovej prevádzky či v zastúpení Ministerstva obrany Slovenskej republiky pri medzinárodných organizáciách.

Aj keď je ministerstvo obrany do značnej miery vnímané cez činnosť vojakov, prečo je dôležité vážiť si aj prácu civilných zamestnancov?

Ministerstvo obrany je ústredným orgánom štátnej správy Slovenskej republiky na úseku obrany SR a podieľa sa na tvorbe jednotnej štátnej politiky, uskutočňuje túto politiku, vykonáva v rozsahu svojej pôsobnosti štátnu správu a plní ďalšie úlohy ustanovené v ústavných zákonoch, zákonoch a iných všeobecne záväzných právnych predpisoch. Tieto úlohy MO SR plní nielen prostredníctvom profesionálnych vojakov, ale tiež prostredníctvom štátnych zamestnancov, ktorí vykonávajú štátnu službu v služobnom úrade a zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme. V tomto období by som zvlášť chcela zdôrazniť nasadenie a profesionalitu zamestnancov, s ktorou pristupujú k plneniu aktuálnej a dôležitej úlohy, akou je príprava predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie v roku 2016. V súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky na roky 2012 – 2016 je príprava tohto predsedníctva definovaná ako jedna z hlavných priorít v oblasti európskych záležitostí v kontexte posilnenia postavenia Slovenskej republiky v EÚ, podpory prezentácie štátu a širšieho zapojenia sa našej republiky do formovania kľúčových politík EÚ.

Môžu civilní zamestnanci očakávať zmeny či inovácie v rámci našich vnútorných pravidiel?

Práve v týchto dňoch sa na ministerstve obrany spúšťa skúšobná prevádzka elektronického dochádzkového systému. V nasledujúcom roku po dohode so zástupcami zamestnancov, MO SR plánuje zaviesť pružný pracovný čas zamestnancov. Jeho uplatňovanie znamená výrazne pozitívny zásah do pevných a uniformných štruktúr

a pravidiel organizácie pracovného času a bude významným faktorom zlepšovania pracovných a životných podmienok zamestnancov. Tiež môžem dodať, že v dňoch, keď vzniká tento rozhovor sa Osobný úrad MO SR podieľa na príprave kolektívnej zmluvy.

V tomto období by som zvlášť chcela zdôrazniť nasadenie a profesionalitu zamestnancov, s ktorou pristupujú k plneniu aktuálnej a dôležitej úlohy, akou je príprava predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie v roku 2016.

Súčasnou kariérou štátnych zamestnancov a zamestnancov vo verejnom záujme je aj ich vzdelávanie. Čo všetko môžu využiť?

Keďže ide o kategórie zamestnancov, ktoré podliehajú rozdielnej právnej úprave, nie je možné odpovedať na túto otázku všeobecne. V oboch prípadoch je však povinnosťou zamestnávateľa vytvárať podmienky a starať sa o prehlbovanie kvalifikácie alebo o jej zvyšovanie. Vzdelávanie štátnych zamestnancov na základe ich požiadaviek bolo v priebehu roka zabezpečované prostredníctvom akreditovaných vzdelávacích inštitúcií, iných rezortov (napr. Ministerstvo financií SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu

SR) či organizačných zložiek Ministerstva obrany SR, ktoré realizujú odborné inštruktáže a školenia v príslušnej problematike. Ide najmä o Akadémiu ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši, ktorá v tejto oblasti zabezpečuje predovšetkým krátkodobé odborné kurzy. Jazykový inštitút, ktorý je v podriadenosti Generálneho štábu OS SR, zabezpečuje jazykové vzdelávanie. Pozitívnou zmenou je, že osobný úrad už nezabezpečuje len vzdelávanie štátnych zamestnancov, ale pribudli nám aj nové úlohy. Jednou z nich je aj vzdelávanie zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme.

S akými cieľmi ste preberali súčasnú funkciu a aké ambície má Osobný úrad MO SR v nasledujúcom období?

Personálnu politiku realizujeme na základe definovania potrieb MO SR, pričom dôraz kladieme na zabezpečenie realizácie úloh Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky v podmienkach rezortu ministerstva obrany, strategických cieľov obrannej politiky Slovenskej republiky a základných plánovacích dokumentov ministerstva obrany. Funkcia riaditeľky osobného úradu MO SR je pre mňa veľkou výzvou a zároveň zodpovednosťou, pretože rezort MO SR je špecifickým rezortom a to nielen z pohľadu jednotlivých kategórií zamestnancov, vrátane profesionálnych vojakov, ale aj z pohľadu členstva Slovenskej republiky v NATO a EÚ. Funkciu riaditeľky osobného úradu nevykonávam prvý raz a preto verím, že skúsenosti, ktoré som získala v minulosti v iných súčastiach štátnej správy, budú pre MO SR prínosom. Už v tejto chvíli môžem povedať, že náš osobný úrad tvorí tím vysoko kvalifikovaných a schopných zamestnancov, ktorých prácu oceňujem pri riešení našich každodenných úloh.

Práca ako celoživotná výzva

V podriadenosti má plukovníkov, majorov, kapitánov aj poručíkov. JUDr. Eleonóra Kišová, ktorá od 1. marca 2013 riadi Sekciu ľudských zdrojov ministerstva obrany, pôsobí na ministerstve od júna 1993.

Doktorka Kišová je štátny zamestnanec, no k vojakom má blízko nielen profesionálne. „Už počas štúdia práva na Univerzite Komenského v Bratislave som sa vydala za profesionálneho vojaka, takže keď skončil školu vo Vyškove, presťahovali sme sa do Liberca,“ spomína. Pracovala v Tesle Liberec aj na Cestnom investorskom útvaru Severočeského Krajského národného výboru v Ústí nad Labem so sídlom v Liberci. „Keď manžela preveli na Slovensko, pracovala som ako personalistka v Závodoch ťažkého strojárstva, š. p., Topolčany a ako právnička na Školskej správe Bratislava VII.“

Návrat sekcie po desaťročí

„Skutočnosť, že manžel je profesionálny vojak, mi pomohla lepšie pochopiť ich problémy a aj problémy ich rodín“, spomenie žena, ktorá začala v rezorte pracovať ako radová právnička. V tom čase jej manžel už bol prevelený do Bratislavy. Neskôr bola vedúcou oddelenia, riaditeľkou odboru a bola aj dva roky riaditeľkou Sekcie ľudských zdrojov. „Štruktúry v rezorte sa dosť často menia a Sekcia ľudských zdrojov tu nebola takmer desať rokov. Oceňujem, že pán minister dal opäť šancu na jej vznik a činnosť, pretože práca s personálom je veľmi dôležitá.“ JUDr. Kišová konštatuje, že každá práca je pre

ňu výzvou. Je to tak aj v súčasnosti, keď so svojimi kolegami pripravovali celkom nový koncepčný materiál, ktorého predmetom sú aktívne záložné sily a dobrovoľná vojenská príprava. Základnou náplňou jej sekcie je riešenie koncepčných, metodologických a normotvorných úloh spojených s vojenským personálom, a to najmä v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, sociálneho zabezpečenia profesionálnych vojakov a starostlivosti o vojnových veteránov a vojenských dôchodcov. Sekcia vypracúva dokumenty v oblasti personálnej politiky, politiky odmeňovania, politiky vzdelávania, sociálnej politiky a kvality života profesionálnych vojakov vrátane.

Zákon o štátnej službe a iné

V spolupráci s ďalšími organizačnými zložkami ministerstva a ozbrojenými silami pripravujú aj nový zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov. Zástupcovia Sekcie ľudských zdrojov sa sústredili napríklad na oblasti ako kariéra či odmeňovanie, pričom v decembri sa do návrhu zákona v rámci vnútrorezortného pripomienkového konania zapracovali relevantné pripomienky a návrhy. A prečo je podľa nej potrebný nový zákon? „Zistili sme, že profesionálna služba iba na určitý čas nespĺňa svoj účel. Potrebujeme stabilizovať kvalifikovaný odborný personál, preto za-

vádzame nový pojem stála štátna služba. Skúsenosti nám ďalej ukázali, že priebeh služobnej kariéry profesionálneho vojaka nie je nastavený dostatočne. Zavádzame nové prvky, ktoré sa týkajú vojenských odborností. Velitelia okrem iného dostanú väčšie právomoci pri výbere personálu, s ktorým chcú spolupracovať. Nové prístupy sa očakávajú aj v rámci odmeňovania. No to je asi všetko, čo je vhodné povedať, nebudeme predbiehať. Azda len to, že v spolupráci s Úradom legislatívy a práva, s generálnym štáбом a s ďalšími, budeme spolu s prijatím nového zákona pripravovať takmer 60 interných predpisov.“

JUDr. Eleonóra Kišová riadi v rámci Sekcie ľudských zdrojov 42 odborníkov. Z toho je 22 mužov a tretina z celkového počtu sú vojaci.

A aký má recept, aby sa žena dostala v prevažne mužskom a sčasti vojenskom kolektíve na jeho čelo? Zasmee sa – a potom už vážne povie: „Nielen v prostredí rezortu obrany je na Slovensku cesta k riadiacim pozíciám u žien o niečo zložitejšia, ako u mužov. No bez ohľadu na to, či je niekto žena alebo muž, musí na sebe tvrdo pracovať, musí mať určitú disciplínu aj víziu – a možno aj trochu šťastia.“

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Hovorkyňa rezortu: elegantne a s prehľadom

Denno-denné otázky od novinárov, ktorí žiadajú ihneď odpovede, 7 dní v týždni na telefóne a žiadny 8-hodinový pracovný čas. Aj takto vyzerá práca hovorkyne. Vždy elegantne, s prehľadom a s úsmevom. Mgr. Martina Balleková, vedúca tlačového oddelenia a hovorkyňa rezortu obrany sa pritom takmer stala profesionálnou vojačkou.

„Keď som v roku 1999 maturovala na obchodnej akadémii v Dolnom Kubíne, jednou z možností kam ísť ďalej, bola aj vojenská akadémia,“ spomína si s úsmevom. Mala rada atletiku a lyžovanie, má zmysel pre systém a vnútornú disciplínu – a ani mamina, jej najbližší človek, po počiatočnom prekvapení napokon nebola proti. Zavážil však fakt, že aj keď jej mama učila matematiku a fyziku, tieto vedy nepatrili k jej najobľúbenejším. Rozhodla sa pre ročné štúdium v Dánsku. Vníkala ho ako prípravu na vysokú školu. Napokon absolvovala masmediálnu komunikáciu odbor marketingová komunikácia.

Splnený sen

„Dodnes si pamätám, ako som prišla zo základnej školy, položila pred seba denník, ktorý sme odoberali a nahlas z neho čítala. Keď ma pri tom objavila mamina a spýtala sa, čo robím, odpovedala som jej, že raz budem moderátorkou,“ zasmiala sa pri spomienke na svoj detský sen. Aj ona je príkladom, že ak ľudia za svojím snom idú a cieľavedome na sebe pracujú, majú veľkú šancu, že sa im vyplní. Martina Balleková už popri vysokej škole začala spolupracovať so Slovenskou televíziou. Od zahranično-politickej redaktorky sa vypracovala aj na moderátorku krátkych správ. „Keď sa mi naskytla možnosť vycestovať za príslušníkmi našich ozbrojených síl do misií na Golanské výšiny alebo do Libanonu, vedela som, že k téme budem mať blízko.“

Vzájomne a profesionálne

Potom štyri a pol roka pôsobila v Kancelárii prezidenta SR. Zastupovala hovorcu, úzko spolupracovala s prvou dámou. Venovala sa vzťahom s verejnosťou či rôznym protokolárnym záležitostiam – a to bola ďalšia ne-

oceniteľná skúsenosť na najvyššej úrovni. „Viem, aké stresujúce povolanie je byť hovorcom a neraz som sa smiala, že tú prácu by som robila nechcela. No naplnilo sa staré známe „nikdy nehovor nikdy.“ Keď prišla ponuka z rezortu obrany, bola to pre mňa veľká výzva...“ Martina Balleková ju prijala. A ako sa s ňou zžila?

jených síl majú občas dosť práce s tým, aby komunikačnému odboru poskytli potrebné informácie, ktoré slúžia ako podklady na mediálne výstupy. Veľmi si preto vážim ich snahu a cením si ich ústretovosť. Napokon vytvárať dobré meno rezortu by malo byť našou spoločnou prácou. Všetkým za spoluprácu úprimne ďakujem.“

„Náš rezort je oproti iným špecifický v tom, že má civilnú aj vojenskú časť. Okrem toho je mimoriadne širokospektrálny. Veď pod rezort obrany spadajú aj oblasti ako školstvo, zdravotníctvo, či šport a pôsobíme aj v zahraničí. Svoju prácu preto vnímam ako veľkú skúsenosť a som vďačná za dôveru, ktorú som od vedenia rezortu obrany dostala.“ Dodáva: „Viem, že jednotlivé sekcie na ministerstve alebo súčasť ozbro-

Povolanie hovorcu je mimoriadne náročné a stresujúce aj v tom, že musí byť 7 dní v týždni a 24 hodín denne k dispozícii nadriadeným, ale aj predstaviteľom médií. Ako teda naša hovorkyňa rezortu relaxuje? Najskôr sa usmeje – a potom povie: „Rada sa vraciam k mamine na Oravu. No a veľmi dôležitý je pre mňa spánok.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

Civili v obrane

Keď príde na zamestnávanie civilov a investovanie v profesiách, ktoré muži v uniformách nevedia (nechcú?) zastávať, funkcionári na ministerstvách obrany za našimi hranicami zväčša nemajú problém siahnuť aj hlbšie do vrecká daňových poplatníkov. Pochopiteľne, ukrajú aj z iných rozpočtov...

Vo Veľkej Británii vynaložili podľa dostupných štatistických údajov v rokoch 2012 – 2013 na obranu 34,3 miliardy libier, z toho viac ako jedna tretina išla na pokrytie personálnych

výdavkov. V októbri 2013 mali ozbrojené sily Spojeného kráľovstva v zbrani 156 690 mužov a žien; celková civilná „populácia“ ministerstva obrany rákala 63 810 duší, zamestnaných poväčšine na pozíciách spojených s finančnými operáciami (ekonómovia, daňoví poradcovia, účtovníci, audítori), ale na svoje si prišli aj komunikační a marketingoví špecialisti, ošetrovatelia a lekári (vrátane veterinárov), školitelia, personalisti, sekretárky či plánovači. V siahodlhom zozname majú svoje hrdé miesta aj údržbári, mechanici a kuchári.

Odborári

Záujmy štátnych zamestnancov aj zamestnancov pracujúcich vo verejnom záujme zastupujú pri rokovaniach so zamestnávateľmi aj v našom rezorte odborové organizácie.

„Odbory štátnych zamestnancov obrany v služobnom úrade Ministerstva obrany SR boli založené v roku 2005 na základe zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov ako právnická osoba,“ spomenie JUDr. Michal Švec, od apríla 2013 nový predseda organizácie.

Podstatná je kolektívna zmluva

JUDr. Švec na ministerstve pôsobí už 17 rokov. V súčasnosti pracuje na Úrade legislatívy a práva. Ako odborár zastupuje štátnych zamestnancov, ktorí sú v štátnozamestnaneckom pomere v služobnom úrade Ministerstva obrany SR. Konštatuje: „Naším cieľom je popri presadzovaní záujmov najmä členov odborovej organizácie, ako aj ostatných štátnych zamestnancov, tiež zlepšovanie sociálnych podmienok a podmienok na vykonávanie štátnej služby.“ Členka výboru JUDr. Katarína Duchoňová pracuje v sekcii ľudských zdrojov, v rezorte je už dve desaťročia a je aj spoluzakladajúca členka odborovej organizácie. Vie porovnať, že organizovanosť v odboroch bola už aj vyššia. Mierne klesá najmä s odchodom starších kolegov. Konštatuje: „Bolo by fajn, keby aj tí štátni zamestnanci, ktorí ešte nie sú členmi našej odborovej organizácie, zväžili a využili svoje právo na členstvo, a mohli sa tak podieľať na rozhodovaní o zásadných otázkach týka-

júcich sa návrhov opatrení predkladaných zo strany služobného úradu alebo odborovej organizácie.“ Člen výboru JUDr. Igor Solík zo sekcie ekonomiky patrí k mladšej generácii, v rezorte pôsobí 6 rokov. Objasňuje: „Výboru odborovej organizácie sú v zmysle § 118 zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe zo strany služobného úradu Ministerstva obrany SR predkladané na prerokovanie a posúdenie všetky návrhy služobných predpisov týkajúce sa výkonu štátnej služby štátnych zamestnancov. Takisto návrhy organizačných a reorganizačných zmien, ako aj návrhy zmien Organizačného poriadku MO SR a pod. Výbor odborovej organizácie veľmi pozorne posudzuje tieto zámery, najmä ak ide o personálnu, sociálnu či oblasť odmeňovania týkajúcu sa štátnych zamestnancov.“ Aj vďaka odborom začiatkom minulého roka dostali štátni zamestnanci v celej výške príspevok zo sociálneho fondu na stravovanie vo forme tzv. gastrolístkov, ak požiadali o poskytnutie príspevku v tejto for-

me. V rámci kolektívnej zmluvy sa podarilo dohodnúť napr. o týždeň dlhšiu základnú výmeru dovolenky, zvýšenie odstupného a odchodného. V čase našej uzávierky sa výbor odborovej organizácie pripravoval na kolektívne vyjednávanie so služobným úradom MO SR, ktorý vedie Ing. Ľudovít Macháček, na účel uzatvorenia kolektívnej zmluvy na rok 2014. S návrhom tohto základného dokumentu sa zamestnanci môžu oboznámiť na intranetovej stránke MO SR v časti Odborová organizácia.

Prenájom podnikov schvaľujú

O Slovenskom odborovom zväze zamestnancov obrany, ktorý zastupuje zamestnancov pracujúcich vo verejnom záujme, sme priniesli rozsiahly článok s jeho dlhoročným a aj súčasným predsedom JUDr. Mariánom Lackom v OBRANE č. 8/2012. Pripomeňme, že jeho členmi sú zamestnanci rezortných podnikateľských subjektov, príspevkových organizácií a rozpočtových organizácií.

Podobný „pomer síl“ (1:3 až 1:4) je typický pre mnohé krajiny: napríklad pre Nemecko, kde Bundeswehr v posledných 20 rokoch prešiel niekoľkými zásadnými zmenami, aby sa nakoniec ustálil na dnešnom pomere cca 75 000 civilných zamestnancov a 250 000 vojakov (z takmer dvojnásobného počtu z čias studenej vojny) – mimochodom, z toho je približne 80 % profesionálnych vojakov (na plný aj čiastočný úväzok) a 20 % brancov.

Sú však aj štáty, ktoré sa z tejto klasifikácie vymykajú: napríklad v Japonsku poskytuje rezort obrany (Boei-sho) prácu celkovo 271 000 ľuďom, z toho je 248 000 vojakov a 23 000 civilných zamestnancov (teda pomer 1:10). Ale aj Spojené štáty

americké, kde v U.S. Army, Navy, Air Force a USMC je v aktívnej službe viac ako 1,4 milióna mužov a žien, ktorých podporuje 718 000 civilných zamestnancov (ďalších 1,1 milióna občanov sú príslušníci jednotiek Národnej gardy a rezervisti). Aj v USA sa pri ponúkaní civilných pozícií v Department of Defense dbá na odbornosť kandidáta, hoci niektoré inzeráty na voľné pozície sú pre našinca trochu bizarné: pre svoju komisionálnu agentúru (Defense Commissary Agency), ktorá sa zaoberá dodávaním potravín pre vojakov v aktívnej službe po celých USA, nedávno rezort obrany hľadal asistenta másiara so špecifickou náplňou práce – pomáhať pri krájaní a spracúvaní hovädzieho, bravčového, teľacieho a jahňacieho mäsa, vážiť, baliť a oceňo-

M. Lacko o. i. konštatoval: „V rezortných podnikateľských subjektoch v roku 2013 pokračovali veľké problémy vo využití ich kapacít. Vyvrcholili opakovaným nevyplatením miezd vo VOP Trenčín, a. s. Riešeniu týchto otázok sme venovali intenzívnu pozornosť v úzkej súčinnosti s vedením Ministerstva obrany SR. Treba otvorene poďakovať ministrovi obrany Martinovi Glváčovi za jeho prístup k riešeniu situácie tak pri príprave prenájmu VOP Nováky, ako aj VOP Trenčín, a. s. Celý postup sme spolu so základnými odborovými organizáciami monitorovali tak, aby bola zachovaná zamestnanosť a dôstojné pracovné podmienky.“ Slovenský odborový zväz zamestnancov obrany je členom Konfederácie odborových zväzov SR, a tak bol zapojený do vyjednávania Kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa. Po rokoch zmrazenia plátov zamestnancov vo verejnom záujme to pre nich podľa M.

Lacka znamenalo reálne zníženie príjmov o viac ako 10 %. „Naša požiadavka na rast plátov bola zásadnejšia. Konečná dohoda o zvýšení plátov o 16 eur nie je síce víťazstvom odborov, aké sme si predstavovali, ale po zložitých rokovaniach to považujeme za prijateľný kompromis.“ Okrem vyšších kolektívnych zmlúv uzatvára Lackova organizácia Kolektívnu zmluvu s Ministerstvom obrany SR. „Na rok 2013 sa nám podarilo aj vďaka ústretovosti vedenia rezortu dohodnúť niektoré benefity. Koncom roka sme síce nedoriešili otázku náhrady za pohotovosť pre plnenie opatrení v krízovej situácii pre zamestnancov, ktorých zastupujeme, no verím, že spolu s kolektívnou zmluvou na rok 2014 nájdeme spoločné riešenie.“

Text: Pavol Vitko, Jozef Žiak
Foto: Ivan Kelement, Pavol Vitko

Mojim tankom bol autobus

Obdivuhodných 42 rokov so širokým ľudským úsmevom vítal vo svojom autobuse vojakov a zamestnancov rezortu obrany pán Alojz Schwarz. „Keď som v roku 1972 narukoval na základnú vojenskú službu do Pezinka, netušil som, že vojenský autobus bude mojou kanceláriou celý môj profesijný život,“ žartuje chlap, ktorý najazdil takmer dva milióny kilometrov. Ešte ako vojak základnej služby riadil Škodu RO, ktorá nemala ani posilňovače riadenia. „Karosa HD – 957 je jedenástym typom autobusu, ktorý som riadil,“ spomenie pán Alojz, ktorý v decembri odišiel na dôchodok. Prvé dve desaťročia vozil bratislavskú posádkovú hudbu. „Piatky, sviatky, nedele, Silvestre – a v rámci nich slávnostné nástupy, pohreby, privítania či koncerty. Neraz to boli dlhé týždne, kedy som nemal deň voľna.“ Keď sa pýtame, či ho to bavilo, bez zaváhania odpovie: „Inak by som to nemohol robiť. Svoj autobus som mal rád tak, ako má rád tankista svoj tank alebo pilot svoje lietadlo. No mal som ešte jednu veľkú výhodu. Rodinné zázemie. Napokon – poznajú to aj vojaci. Bez pochopenia manželky by som sa pri toľkých odlúčeníach len ťažko mohol naplniť sústrediť na svoju prácu. Aj vďaka nej sa mi nestalo to, čoho sa v podvedomí obáva každý vodič. Našťastie – nikomu som za tie roky neublížil...“

Ostatné dve desaťročia už na ministerstve obrany Alojz Schwarz naďalej šoféroval predovšetkým autobus. No keďže má, ako hovorí, vodičské oprávnenie na všetko, čo má kolesá, keď bolo treba, sadol aj za volant V3S-ky, Avie, Tatry, Aktisu či osobákov. Z dlhších jász si spomenie napríklad na to, ako bol s vojakmi na cvičení v Barcelone, alebo s vojenskými pútnikmi v Lurdoch či v Ríme. A či tomuto vždy optimistickému chlapovi nebude za jeho autobusom smutno? „Všetko má svoj koniec a okrem zopár málo iných mám len more pekných spomienok. Budem sa však môcť oveľa viac venovať nášmu vnúčikovi. Našťastie, odchádzam stále pevný v kolenách, preto sa na mňa už teší aj moja záhrada s vinohradom...“

Text a foto: Pavol Vitko

vať výsekové mäso, dopĺňovať zásoby, čistiť a ostriť nože a iné nástroje. Pracovník musí byť schopný (a ochotný) pracovať postojacky a v chlade, prenášať bremená s hmotnosťou od 25 – 50 kilogramov a manipulovať s mrazeným a chladeným mäsom. Plat? Od 15 do 18 dolárov na hodinu...

Len o niečo výhodnejší pomer (v prospech vojakov) uplatňuje Austrália: v Australian Defence Force je na približne 58 000 vojakov (plus 22 000 aktívnych a 22 000 pohotovostných záložníkov) až 22 000 civilných zamestnancov ministerstva obrany.

Podobne aj v Kanade je pomer medzi aktívnymi vojakmi a civilnými zamestnancami ministerstva obrany vyšší ako európsky priemer: na cca 70 000 mužov a žien v zbrani pripa-

dá 24 000 civilov, dislokovaných na viac ako 40 základniach po celom území Kanady. Najviac civilných zamestnancov je v Halifaxe, Ottawe, Montreali a Vancouveri, kde väčšinou vykonávajú administratívne činnosti, ale starajú sa aj o údržbu a servis leteckého (Ottawa) a obrneného vozového (Montreal) parku. Nedávno kanadské ministerstvo obrany oznámilo ďalšiu vlnu „racionalizácie“ svojich stavov a odoslalo 175 výpovedí, okrem iného aj šiestim kuchárom v St. John's, Newfoundlandu a Labradore. Ministerstvo chce škrtnúť dosiahnuť celkovú úsporu vo výške 128 miliónov kanadských dolárov v priebehu nasledujúcich troch rokov.

(Cc)

Vojaci aj zamestnanci na klubovej pôde

Minister obrany Martin Glváč vyšiel v ústrety iniciatíve, na začiatku ktorej stáli bývalý veliteľ vzdušných síl generálmajor Martin Babiak a náčelník generálneho štábu generálporučík Peter Vojtek – a tak na Slovensku od leta pribudol nový Posádkový klub vo Zvolene. Spolu s tými v Bratislave, Prešove Martine a v Trenčíne je ich päť. Treba dodať, že doteraz počet klubov klesal.

Major Zdenko Baranec s Ivetou Fındrichovou, Hellenou Haluškovou a s členom združenia Obroda Dušanom Maštenom

„Posádkové kluby môžu významnou mierou pomôcť ústretovým vzťahom v rezorte obrany, a to tak medzi vojakmi a zamestnancami, ako aj ich rodinnými príslušníkmi a civilnou verejnosťou. Práve zamestnanci majú menej možností stretávať sa a aj preto tiež im bude náš klub k dispozícii,“ konštatuje major Zdenko Baranec, vedúci opätovne otvoreného Posádkového klubu Zvolen,

Skoč do SKOČ-u

Mjr. Baranec šéfoval zvolenskému Posádkovému klubu aj pred deviatimi rokmi, keď bol napriek nevôli zamestnancov aj vojakov zrušený. Teraz ho obnovili pod oficiálnym názvom Stredisko kultúrno-osvetových činností (SKOČ) posádky Zvolen. „Naša posádka je od Banskej Bystrice až po Veľký Krtíš. Služí v nej okolo dvetisíc vojakov, ako aj stovky súčasných a bývalých zamestnancov či veteránov,“ konštatuje. Samozrejme, do činnos-

ti klubu chcú zapojiť čo najviac z nich. Mjr. Baranec porovnáva, že v bývalom období klub sídlil v podnájme a armáda platila takmer milión korún za prenájom a energie ročne. A teraz? „V kasárňach Podborová využívame časť zrekonštruovaných priestorov po pred dvomi rokmi zrušenom Vojenskom folklórnom súbore Jánošík, takže podobné náklady nám nehrozia“ odpovedá. Popri niekoľkých miestnostiach majú k dispozícii aj bývalú tanečnú sálu. „Už v nej trénuje 75 nadšencov karate, ako aj 30 vyznávačov taekwonda či desiatka šermiarov,“ vytráňa. Samozrejme, dvere do novootváraných krúžkov majú otvorené aj rodinní príslušníci. A nielen oni. Napríklad v decembri spoluorganizovali Týždeň otvorených dverí a ich hosťami boli aj zvolenský školáci. Spolu s vojakmi a zamestnancami chce klub pomáhať pri starostlivosti o vojenské hroby či cintoríny a pomáhať chcu aj pozostalým po padlých vojakoch.

Mjr. Baranec má skrátka ambíciu posilniť spoločného ducha, aby ľudia nechodili do útvarov len za prácou, ale aby svojim povolaním aj žili.

Trenčiansky je najväčší

Na rozdiel od Zvolena Trenčiansky posádkový klub (pre miestnych skôr známy ako Dom armády) je kontinuálne už 28 rokov miestom, kde sa pri kultúrnej a záujmovej činnosti stretáva vojenská i civilná verejnosť. Je najväčším na Slovensku. Jeho vedúci, podplukovník v. v. Stanislav Martinák pripomína, že v ich 19 kluboch pôsobí vyše tisíc členov. Sú medzi nimi súčasní a bývalí profesionálni vojaci, civilní zamestnanci rezortu i občania mesta, vrátane mládeže. Veľkou výhodou klubu je jeho poloha v centre mesta a skutočnosť, že nie je zatvorený za kasárenskou bránou. Preto si do neho nachádzajú svoju cestičku malé deti i seniori. Najväčším klubom je Klub vojenských veteránov. Vedie ho plukovník v. v. Peter Forgách a v jeho štyroch sekciách pôsobí vyše 400 členov. Veľmi aktívny je aj klub filatelistov či klub histórie protifašistického odboja. Rovnako aj klub fotografov a výtvarníkov, numizmatikov, vojenských výsadkárov či plastikových modelárov. V rámci klubu pôsobí aj detský folklórny súbor Radosť. V priestoroch klubu sa v roku 2013 uskutočnilo celkom 52 akcií vojenského charakteru (pre MO SR, GŠ OS SR, útvary a zariadenia v posádke Trenčín). K nim je treba pripočítať 217 akcií civilného charakteru (školenia, divadelné predstavenia, koncerty, plesy). Za mimorezortné aktivity klub odviezol v roku 2013 do štátnej pokladne vyše 56-tisíc eur.

Text: Pavol Vitko, Jozef Žiak

Psovodka Eva

V útvaroch a zariadeniach našich ozbrojených síl pôsobia civilní zamestnanci na rôznych pracovných pozíciách. Je medzi nimi aj mnoho strážnych. Časť z nich je zároveň psovodmi. V tejto profesii však nestretnete často ženy.

Jednou z výnimiek je Eva Šišková. So svojím služobným psom Centom Čarovná lampa ochraňuje rozľahlé priestory nášho najdôležitejšieho vojenského letiska Sliač.

Práci so psami sa venuje už 16 rokov, z toho sedem v prostredí ozbrojených síl. Na otázku, prečo sa rozhodla práve pre túto prácu, s úsmevom odpovedá: „Je to v podstate moja záľuba a relax. Od detstva sa pohybujem medzi psami. A nemenila by som túto prácu za inú. Najlepšie sa pracuje so psom, ktorý je dobre nalaďený a plný energie.“

Jej nadriadený, kynológ útvaru kapitán Peter Šoltés hovorí, že Eva so svojím psom patrí k najlepšie pripraveným v chlapskom kolektíve. „Dosiahla ďaleko viac, ako jej prikazujú pracovné povinnosti. Okrem splnenia podmienok služobnej kynológie úspešne zvládla táto dvojica aj skúšku druhého stupňa podľa národného skúšobného poriadku. Je ambiciózna, cieľavedomá a pracovitá. Kynológia nie je pre ňu len zamestnaním, či záľubou – ona je pre ňu doslova životným štýlom. Jej pracovné nasadenie je pre ostatných psovodov vzorom. Pravidelne reprezentuje ozbrojené sily na verejnosti nielen prostredníctvom ukážok, ale aj účasťou na odborných kynologických seminároch a školeniach. Buď so služobným, alebo so súkromnými psami.“

Text a foto: poručík Peter Tkáč

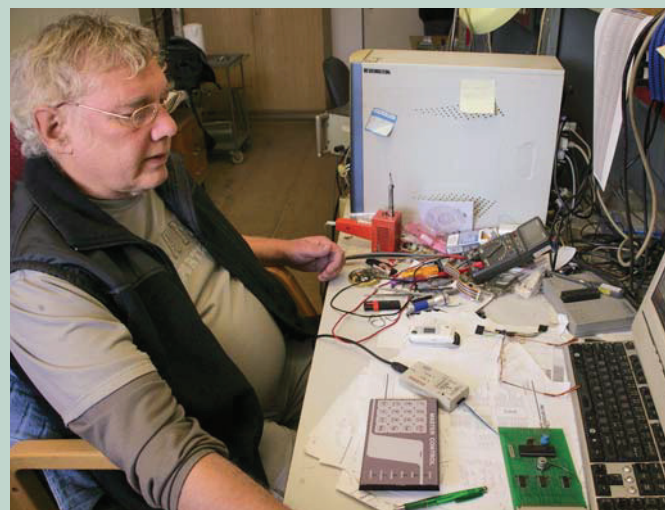
Vývojárska legenda

Niekedy sa ukáže, že aj zamestnanec v dôchodkovom veku je ťažko nahraditeľný. Hovoríme o vývojárovi a konštruktérovi bývalých Leteckých opravovní Banská Bystrica (LOBB) Jánovi Magnusekovi. Zároveň dokázal, že odborník, ktorý sa neustále vzdeláva a kráča s dobou, môže dosiahnuť veľa i v zložitých odvetviach aj bez vysokej školy. Na tej síce študoval elektrotechniku, ale pre politiku mu ju neumožnili dokončiť.

V ostatnom období bol napríklad dušou vývoja nesmerového navigačného rádiomajáka NAVYRA-M. „Súčasná NAVYRA-M je postavená na najmodernejšej súčiastkovej základni. Má pritom oveľa nižšiu toleranciu kmitočtu, ako dovoľuje medzinárodná norma ICAO,“ hovorí odborník Magnusek. Pre obranný priemysel v rámci rezortných Leteckých opravovní Banská Bystrica pracoval od maturity v roku 1966. Z firmy odišiel do predčasného dôchodku v roku 2010 aj vzhľadom na tlak v rámci procesu znižovania počtu zamestnancov. Nadriadení však čoskoro zistili, že ďalšie práce na projekte by bez neho išli len s ťažkosťami. Najskôr teda pracoval na dohodu. Od januára 2013 ho opäť prijali do stavu zamestnancov. NAVYRA-M, v značnej miere Magnusekovo dieťa, je totiž perspektívny projekt a už sa ju podarilo predatť do viacerých krajín v Európe, Ázii i Afrike.

Iste, aj Ján Magnusek si dobre pamätá, ako v Leteckých opravovniach Banská Bystrica pracovali stovky zamestnancov a desiatky vojakov. Spoločnosť však pracovala pre oveľa väčšiu federálnu armádu. V posledných rokoch padala doslova na dno. Takých projektov, ako je NAVYRA, mali v B. Bystrici už len minimum – a na prežitie to nestačilo a nestačí. V roku 2009 sa pritom banskobystrické letecké opravovne stali súčasťou Vojenského opravárenského podniku Trenčín, do ktorého vstúpil od 1. januára 2014 nový strategický partner. Ako avizoval minister obrany Martin Giváč, vďaka tomuto kroku neprídu zamestnanci o prácu a podnik nebude závislý od rezortných zákaziek. V akej podobe bude ďalej pokračovať program NDB NAVYRA, sa ukáže. No už teraz je zrejmé, že Ján Magnusek ostane jednou z vývojárskych legend banskobystrických opravovní.

Text a foto: Pavol Vitko

Vojenský čin roka 2013

Minister obrany Martin Giváč 11. decembra 2013 vyhlásil 17. ročník ankety Vojenský čin roka. Nominovať do ankety možno v troch kategóriách: za záchranu života, pomoc verejnosti a priateľ armády. Do ankety Vojenský čin roka sa môže zapojiť každý, kto pošle svoj tip do 28. februára 2014 na adresu Ministerstvo obrany SR, oddelenie marketingu, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava alebo mailom na adresu: cinroka@mod.gov.sk

Od Baltského mora až po Lešť

Len šesť členských krajín NATO sa doteraz mohlo pochváliť tým, že má funkčné operačné veliteľstvo špeciálnych síl (SOCC). K USA, Taliansku, Veľkej Británii, Francúzsku, Španielsku a Turecku sa po cvičení Cobra 2013 a úspešnej certifikácii pridalo aj Poľsko. Náš severný sused sa stáva lídrom v príprave špeciálnych síl pre celú strednú a východnú Európu v rámci Aliancie.

Aj preto sa na medzinárodnom cvičení Cobra 2013 Síl pre špeciálne operácie, ktoré organizovalo Veliteľstvo Síl pre špeciálne operácie Poľskej republiky s podporou Hlavného veliteľstva NATO pre špeciálne operácie v Monse (Belgicko), Veliteľstva Špeciálnych síl USA v Európe v Stuttgarte (Nemecko) a Veliteľstva pre špeciálne operácie USA zúčastnili aj príslušníci ozbrojených síl zo Slovenska, Českej republiky, Maďarska, Chorvátska, Litvy, Lotyšska a Estónska.

Reprezentovali „Žilincania“

Celkovo cvičili príslušníci 13 štátov NATO a Európskej únie. Cvičenie prebiehalo od 4. do 30. novembra 2013 na Slovensku, v Českej republike, v Poľsku a v Litve. Od Baltského mora až po Výcvikový priestor Vojenského obvodu Lešť na Slovensku.

Celkovo cvičilo 2 300 osôb. Ozbrojené sily SR na cvičení reprezentovali príslušníci žilinského 5. pluku špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka s podporou vzdušných síl. Medzinárodné cvičenie Cobra 2013 bolo zá-

roveň pokračovaním prípravy SOTG (účelové zoskupenie Síl pre špeciálne operácie) v roku 2013 a záverečnou prípravou profesionálnych vojakov slovenských špeciálnych síl SOAG (poradenská skupina pre vedenie špeciálnych operácií) vysielaných do operácie ISAF SOF v Afganistane.

„Precvičujeme operácie priamej akcie,“ vysvetlil veliteľ 5. pluku špeciálneho určenia plukovník Ľubomír Šebo. Do Afganistanu odišlo koncom roka 2013 z tohto nášho elitného vojenského útvaru v súlade so schváleným mandátom Národnej rady SR dovedna 30 vojakov. Pôsobiť budú v rámci tímu SOAG. „Budú školiť afganské špeciálne jednotky až na úrovni generálneho štábu,“ povedal. Slovensko na cvičení reprezentovalo 120 príslušníkov. Deväť ďalších slovenských príslušníkov špeciálnych síl plnilo úlohy priamo v Poľsku, na veliteľstve vo výcvikovom priestore Kielce.

Spoločne s Poliakmi

Podľa Šeba cvičenie pomohlo preveriť praktickú činnosť veliteľa a štábu úlohového

zoskupenia pre špeciálne operácie (SOTG) v organizovaní a riadení podriadených jednotiek pre špeciálne operácie (SOTU). Najmä pri plnení operácií s dôrazom na komplexné zabezpečenie úloh v medzinárodnom prostredí. Veď slovenský štáb SOTG riadil okrem dvoch slovenských jednotiek aj jednu poľskú.

Cvičenie prebiehalo prakticky počas celého novembra. Teda v mesiaci, v ktorom v Lešti nie sú práve najpríjemnejšie poveternostné podmienky. Príslušníci špeciálnych síl sa pri plnení úloh museli popasovať s častými dažďami, vetrom, chladom i prvým snehom. Plukovník Šebo pripomína, že aj spomínané podmienky pomohli preveriť morálne, bojové, psychické a fyzické kvality cvičiacich. Jednotky slovenských i poľských vojakov ukázali dobrú zladenosť počas plnenia spoločných úloh v podmienkach, približujúcich sa realu v prípade prípadného nasadenia.

Slovenskí vojaci a ich poľskí kolegovia v Lešti okrem iného odhalili a odstránili skladisko zbraní, riešili úlohy pri zamedzení pašovania zbraní po dôležitej cestnej komunikácii. Viedli aj operácie na zatknutie záujmových osôb. Celkovo sa v ich priestore zodpovednosti nachádzali výrobné IED komponentov, sklady zbraní

a IED. Plnenie úloh v Lešti sledoval štátny tajomník ministerstva obrany Miloš Koterec. „Cvičenie Cobra 2013 má pre naše ozbrojené sily veľký význam. Umožňuje nám vyskúšať spôsobilosti našich špeciálnych jednotiek v koordinácii so špeciálnymi silami v rámci Aliancie a našich partnerských krajín,“ zdôraznil.

Spokojnosť s plnením úloh slovenských príslušníkov špeciálnych síl neskrýval ani náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek. „Cvičenie je vlastne pokračovaním štábného cvičenia Puma 2012. Novinkou je, že máme v našej zostave začlenenú aj jednotku z Poľskej republiky. Práve s Poľskou stranou máme pri príprave špeciálnych síl vynikajúcu spoluprácu.“ Zároveň pripomenul, že vojaci zo žilinského 5. pluku už majú bohaté praktické skúsenosti z pôsobenia v operácii ISAF v Afganistane.

Líder regiónu

Veliteľ žilinského pluku poznamenáva, že cvičenie Cobra 2013 má pre nás veľký význam aj preto, lebo príslušníci poľských špeciálnych síl certifikovali svoje veliteľstvo. My sme zaradení ako prvok, ktorý by mal v budúcnosti patriť pod ich velenie. „Po úspešnej certifikácii ich veliteľstva špeciálnych síl, keď sa budú hlásiť do

NRF, a my podľa plánu máme v roku 2015 certifikovať naše úlohové zoskupenie pre špeciálne operácie (SOTG), by sme mohli byť zaradení do týchto síl a vyslaní podľa potreby NATO,“ pripomína plukovník Šebo širšie súvislosti cvičenia Cobra 2013.

Práve Poľsko a jeho ozbrojené sily sa stávajú lídrom pre špeciálne operácie v celom regióne strednej Európy v rámci NATO. Všetky ostatné štáty regiónu vrátane Slovenska jednoducho nie sú schopné vzhľadom na početnosť svojich armád a špeciálnych síl vytvoriť samostatnú skupinu špeciálnych síl. Preto jedným z príjemných zistení z cvičenia Cobra 2013 je konštatovanie, že Slováci spoločne s Čechmi, Maďarmi, Chorvátmi, Litovčanmi, Lotyšmi a Estóncami vedú v tejto oblasti efektívne spolupracovať s Poliakmi.

Samotné cvičenie okrem iného preverilo aj kvalitu satelitného spojenia vojakov cvičiacich v Lešti so štábnom cvičenia v Poľsku a reálny prenos dát. Medzinárodné veliteľsko-štábné cvičenie Cobra 2013 s vyvedením vojsk preverilo pripravenosť jednotiek pre špeciálne operácie v celom ich spektre.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, Lukasz Zacharcuk, Ivan Kelement

Sľubná spolupráca

Spolupráca Slovenska a Nemeckej spolkovkej republiky v oblasti obrany by mohla byť v budúcnosti aktívnejšia. Zhodli sa na tom minister obrany SR Martin Glváč a nemecký veľvyslanec Michael Schmunk 3. decembra počas rokovania na rezorte obrany. „Máme záujem o vzdelávanie našich dôstojníkov aj na Veliteľskej akadémii Bundeswehru v Hamburgu, kde chceme každý rok vyslať minimálne jedného príslušníka ozbrojených síl. Rád by som tiež pripomenul, že na tejto akadémii študovali dvaja náčelníci generálneho štábu,“ uviedol minister obrany SR Martin Glváč. Priestor na spoluprácu vidí aj v recipročnom využívaní výcvikových priestorov. Nemecký veľvyslanec sa zaujímal aj o Bielu knihu o obrane SR, predovšetkým o implementáciu jednotlivých záverov a finančné krytie avizovaných cieľov. O spoločných témach a možnostiach spolupráce by mala ďalej rokovať pracovná skupina na čele so štátnym tajomníkom MO SR.

Foto: Ivan Kelement

Americké vyznamenania špecialistom

Z rúk veľvyslanca USA Theodore Sedgwicka prevzali 27. novembra ocenenie Commendation Medal šiesti slovenskí špecialisti na likvidáciu výbušných prostriedkov, ktorí pôsobili v operácii ISAF v Afganistane od roku 2010. Dvaja ďalší boli ocenení Bronzovou hviezdou. Slávnosť v nováckom Národnom centre pre likvidáciu výbušných prostriedkov sa konala za účasti náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Petra Vojteka, pridelenca obrany USA v SR podplukovníka Matthewa D. Atkinsa a leteckého pridelenca USA v SR podplukovníka Andrewa J. Taylora.

Foto: Milan Vanga

Slovinskí vojenski policajti na Slovensku

Prvú návštevu Slovenska v dňoch 18. – 21. novembra absolvovala delegácia Vojenskej polície Slovinska. Jej veliteľa podplukovníka Roberta Klinara prijal v trenčianskom riaditeľstve Vojenskej polície riaditeľ plukovník Milan Hamar. Hostia navštívili Výcvikový priestor Vojenského obvodu Lešť. Oboznámili sa s úlohami a možnosťami, ktoré má Ústav špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť i s praktickými ukážkami výcviku príslušníkov vojenskej polície v priestoroch výsadkového tréningu Jakub Koloseum. Prezreli si strelecko-taktický tréning Jakub Building Gun a Výcvikový komplex strelecko-taktických tréningov a požiaro-záchranárskych tréningov Jakub Village. Navštívili aj Centrum výcviku a kynológie VP vo Vlkanovej – Hronseku.

Chystá sa dohoda so Srbskom

Ministerstvo obrany SR pripraví a podpíše medzivládnu dohodu o spolupráci so srbským rezortom obrany. Na bilaterálnom stretnutí 28. novembra to potvrdili minister obrany SR Martin Glváč a srbský veľvyslanec Šani Dermaku. Krajiny v dohode definujú základný rámec vojensko-obrannej spolupráce. „Dohoda má význam pre dynamizáciu vzájomných vzťahov, no rád by som vyzdvihol aj našu doterajšiu spoluprácu. Slovenskí a srbskí vojaci pôsobia spoločne v misii UNFICYP na Cypre a spoluprácu hodnotia pozitívne,“ uviedol minister. Zdôraznil, že Srbsko je pre Slovenskú republiku významným a dôležitým partnerom v rámci regiónu Balkánu.

Vymenili si skúsenosti o zálohách

Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií MO SR v spolupráci s Úradom pridelenca obrany Veľkej Británie zorganizoval 27. novembra expertný medzinárodný seminár o problematike aktívnych záloh. Odznali na ňom prezentácie Británie, Švajčiarska, USA, Maďarska, Českej republiky a Slovenska, ktoré priblížili prístupy ku koncepcii záložných síl a pomenovali výzvy, ktoré s implementáciou systému záloh súvisia. Mnohé členské krajiny NATO a EÚ pripisujú aktívnym zálohám rastúci význam, najmä v kontexte obmedzených zdrojov. Spojenci riešia podobné problémy, od určenia poslanca záloh v štruktúre ozbrojených síl a nastavenia pomeru počtov medzi riadnymi a záložnými silami, cez legislatívu až po vytvorenie motivačných podmienok.

Plody slovensko-českej spolupráce

Štátny tajomník MO SR Miloš Koterec a 1. námestník ministra obrany ČR Daniel Košťoval sa 5. decembra stretli v Bratislave, aby zhodnotili pokrok v česko-slovenskej spolupráci za uplynulý rok. Vyhodnotenie spolupráce vo forme hodnotiacej správy predložila na schválenie ministrom obrán do konca roka. „Bilaterálna spolupráca sa nielen prehĺbila, ale aj rozšírila do nových oblastí, ako napr. spolupráca medzi podnikmi obranného priemyslu a organizáciami, ktoré sú v podriadenosti ministerstiev, či intenzívne konzultácie o možnostiach spoločného obstarávania,“ uviedol Miloš Koterec. Štátny tajomník a 1. námestník ministra prediskutovali aj plán práce na budúci rok.

Dar od Spojených štátov amerických

Obrnené vozidlá MRAP či rádiokomunikačné prostriedky boli prvou časťou vojenského materiálu, ktorý nám darovali Spojené štáty americké. Dar 3. decembra symbolicky prezval minister obrany SR Martin Glváč. „Je to pre nás historický úspech. Dodanie materiálu je vyjadrením spokojnosti americkej strany so spoločným pôsobením slovenských a amerických špeciálnych jednotiek v operácii ISAF v Afganistane,“ povedal minister.

Prvá časť dodávky v hodnote 4,6 mil. USD obsahovala najmä komunikačné prostriedky, ktorými naše špeciálne sily doteraz nedisponovali. Ich zaradenie do užívania zaručí utajenú komunikáciu jednotlivca s operačným a taktickým veliteľstvom alebo s posádkami vzdušných prostriedkov.

„Darovanie tohto vybavenia od USA pre slovenských príslušníkov je jedným z ďalších ukazovateľov veľmi blízkej spolupráce medzi oboma armádami,“ uviedol Theodore Sedgwick, americký veľvyslanec na Slovensku.

Dovedna sa vedeniu rezortu obrany podarilo získať materiál v hodnote okolo 20 miliónov amerických dolárov, ktorý bude dodaný postupne. V ďalšej fáze to budú predovšetkým prilby, zbrane a ďalšie komponenty výbavy špeciálnych síl ako zbraňové systémy s príslušenstvom a muníciou, technické, špeciálne a komunikačné prostriedky pre zabezpečenie plnenia úloh špeciálnych operácií.

Foto: Ivan Kelement

Rôzne názory na rozšírenie

Na budúcoročnom summite Severoatlantickej aliancie by najmenej jedna z aspirantských krajín mohla dostať pozvánku stať sa členom NATO. Uviedol to šéf slovenskej diplomacie Miroslav Lajčák po konferencii ministrov zahraničných vecí NATO v Bruseli: „Zhoda je, že najbližšie k členstvu má Čierna Hora.“ Ďalšou krajinou je Macedónsko, kde je však zásadnou podmienkou odblokovanie sporu o názov krajiny. Vzdialenejšie šance majú podľa Lajčáka Bosna a Hercegovina aj Gruzínsko, kde je viac nedoriešených politických otázok, ako napríklad územná celistvosť. Generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen v tejto súvislosti pripomenul, že Gruzínsko dostalo prísľub na vstup do aliancie už na summite NATO v Bukurešti a aliancia na tomto postoji nič nemení.

Foto: NATO

Protiraketový štít je zbytočný?

Dohoda medzi Iránom a šiestimi západnými mocnosťami, ktorej zámerom je obmedziť jadrový program Teheránu, robí z plánovaného protiraketového štítu NATO v Európe zbytočný projekt, uviedol šéf ruskej diplomacie Sergej Lavrov počas zasadnutia Rady NATO-Rusko v rámci každoročnej konferencie ministrov zahraničných vecí Aliancie v Bruseli. „Ak bude iránsky jadrový program kompletne zastavený a pod prísnou kontrolou Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu, potom nebudú žiadne dôvody na vytvorenie systému protiraketovej obrany v Európe,“ povedal Lavrov pred diplomatmi 28-členného obranného zoskupenia. Minister zahraničných vecí Nemecka Guido Westerwelle priznal, že medzi týmito dvoma otázkami existuje zjavné spojenie.

Foto: NATO

Britské vojačky skrátiť krok

Príslušníčky britskej armády budú mať kratší pochodový krok. Armáda po piatich rokoch súdnych sporov ustúpila trom vojačkám a musí im vyplatiť aj odškodné za zdravotné komplikácie. Podľa britského ministerstva obrany budú mať ženy v armáde kratší pochodový krok. Zo 76 centimetrov ho pre ne skrátilo na 69 centimetrov. Ustúpilo tak žalobe troch žien v uniforme, ktoré sa sťažovali, že dodržiavaním predpísanej pochodovej normy im spôsobilo zdravotné komplikácie v oblasti panvy a chrbta. Po skrátení predpisového kroku budú vojačky určovať pochodové tempo útvarov, v ktorých budú spoločne s mužmi.

Ruská armádna tlačová agentúra

Ruské ministerstvo obrany plánuje na budúci rok zriadiť svoju vlastnú tlačovú agentúru, špecializovanú najmä na vojenské spravodajstvo. Nevynechá však ani politické a sociálne témy vrátane najdôležitejších udalostí z Ruska a zo sveta. V čase, keď Kreml povzbudzuje Rusov k národnej hrdosti, minister obrany Sergej Šojgu oznámil aj plán spustiť výrobu hudobných albumov s vlasteneckými piesňami, zriadiť filmové štúdio na výrobu vlasteneckých filmov a postaviť vojenský tematický park v Kubinke, meste na juhozápade Moskovskej oblasti.

Holandskú armádu čakajú škrtky

Predstavitelia holandských odborov uviedli, že počet členov tamojších ozbrojených síl sa znižuje, takže nebude potrebné žiadne prepúšťanie kvôli plánovanému vládnym škrtom. V správe, ktorú zverejnili, sa uvádza, že v novembri 2013 stav holandských ozbrojených síl klesol na 41 600 osôb. To je len 400 ľudí nad požadovanou hranicou. Predstavitelia vojenských odborov spresnili, že z armády odchádzajú najmä mladí ľudia a už v najbližších rokoch nastane problém, kto ich nahradí. Podľa armádných zdrojov od roku 2011 každý rok opustilo holandské ozbrojené sily 850 vojakov a 1100 civilných pracovníkov. Vláda však naznačila, že armádu čakajú ďalšie rozpočtové škrtky.

Prioritou bude Arktída

Prioritou ruských námorných síl bude oblasť Arktídy. V roku 2014 zintenzívnia bojový výcvik a prieskum menej známych oblastí v ľadovom regióne bohatom na nerastné suroviny a významnom ako lodná cesta. Severná flotila podnikne plavebné aj potápačské expedície a postaví sériu hliadkových lodí. Rusko začalo pri meste Vorkuta na severe krajiny rozmištnovať vzdušné obranné jednotky a budovať protiraketový radarový systém včasného varovania. Mal by byť dokončený v roku 2018. Ministerstvo obrany modernizuje aj vojenské letisko na Novosibirských ostrovoch. Súperenie o vplyv v Arktíde narastá. Vojenskú prítomnosť v regióne zvyšujú aj USA, Kanada, Dánsko a Nórsko.

Veterán sa vrátil domov

Americký veterán, 85-ročný Merrill W. Newman, ktorého zadržávali v KĽDR, sa v 7. decembra vrátil domov. V kórejskej vojne z rokov 1950-53 slúžil ako americký vojak. Severokórejský režim ho zadržal 26. októbra 2013 a obvinili z nepriateľských aktov voči štátu. Začiatkom decembra severokórejské médiá zverejnili videozáznam, na ktorom sa Newman kajal za svoje údajné zločiny voči KĽDR. Severná Kórea sa napokon rozhodla Newmana vyhostiť „z humanitárnych dôvodov“.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Nový vládca oceánov

USS Gerald Ford je najmodernejšou bojovou loďou svojho druhu

Po dvanástich rokoch prác americké námorníctvo pokrstilo najmodernejšiu lietadlovú loď svojho druhu. Hoci ju od vyplávania na svetové hladiny delí ešte takmer rok a pol, už teraz je USS Gerald R. Ford supermoderný plávajúci kolos, ktorý vďaka pohonu dvojicou jadrových reaktorov A1B, elektromagnetickým katapultom a schopnosti využívať lasery, dostal prívlastok technologický zázrak.

Ide o prvú loď novej rovnomennej triedy Gerald R. Ford, ktorá má postupne nahradíť lode triedy Nimitz. Je dlhá 337 m, široká 77 m a výtlak má 101 600 ton. Na jej

obsľuhu postačí 4 660 osôb, o 1 200 menej ako na lodiach Nimitz. V prípade potreby umožní až 220 vzletov za 24 hodín. Pojme 90 lietadiel a jej konštrukcia ráta s intenzívnou prevádzkou vrtuľníkov i bezpilotných lietadiel.

Loď dostala meno po bývalom prezidentovi USA, ktorý slúžil na vojenskej lietadlovej lodi počas druhej svetovej vojny. Postavili ju v dokoch spoločnosti Northrop Grumman v Newport News Shipbuilding vo Virgínii. Na more ju spustili v sobotu 9. novembra. Vypláva až vo februári 2016, no pokrstili ju už 9. novembra v Norfolku.

Tradičný rituál rozbitia fľaše šampanského o trup zverili dcére po bývalom prezidentovi Susan Fordovej Balesovej za účasti viac než dvadsaťtisíc nadšencov.

Stavba lode sa oproti pôvodným plánom predražila takmer o štvrtinu, vyšla na 1505 miliardy dolárov; loď však má vďaka nižšiemu počtu členov posádky v budúcich desaťročiach ušetriť niekoľko miliárd. Rok prevádzky vyjde na 530 miliónov dolárov. Nasledovať by mali lode USS John F. Kennedy (CVN-79) a USS Enterprise (CVN-80).

(aš)

Ilustrácia: Northrop Grumman

Bullrun a tí ostatní

Edward Snowden nám ukázal, že celý internetový svet je v moci jednej organizácie, ktorá neváhala využiť každú informáciu vo svoj prospech (nech je akýkoľvek). Nepochopiteľné veci sú na oboch koncoch, no jasné je len jedno. Doteraz sa pojmom „cyberwar“ označoval každý kybernetický šum. No čoskoro to bude skutočný kybernetický konflikt. Lokálne súboje sa odohrávajú denne. A utópia nevinného internetu spred 20 rokov sa rozpadá.

Na poli bežnej počítačovej bezpečnosti to vyzerať takmer rovnako zle. Posledné (celosvetové aj slovenské) štúdie ukazujú, že priemerný čas odhalenia napadnutia (alebo inak povedané hacknutia) je 243 dní. 243 dní! Ak vás hackli v marci, zistíte to na Vianoce... A to nie je to najhoršie. Najhoršie je, že sa o tom v 75 % dozviete od externej firmy. A ešte horšie je číslo 32. Priemerný čas vyriešenia bezpečnostného incidentu je 32 dní. Viac ako mesiac. Mesiac, keď veci v lepšom prípade nefungujú, v horšom fungujú proti vám. A to sa deje aj v našich bankách, žiaľ, aj na Slovensku. Každá druhá firma má skúsenosti s prienikmi do vlastných systémov a krádežami. Bezpečnosť by už konečne mala prestať byť len pridanou hodnotou a mala by sa stať súčasťou základov každej firmy.

Kryptomeny

V oblasti otvorených financií bol pravdepodobne najzaujímavejším mesiacom apríl a kríza na Cypre. Bitcoin je prvou a momentálne pravdepodobne najvýznamnejšou kryptomenou. V januári 2013 bola cena niekde nad 10 eur, počas cyperskej krízy sa vyštverala na neuveriteľných 170 eur. Jedna z teórií je, že sa bitcoinom tuneloval Cyprus. No odvtedy to šlo už len hore. Aj keď súdy bitcoiny zakazovali a akceptovali, aj keď agentúry zakazovali weby a ničili online obchody. Hodnota bitcoinu sa v čase vzniku tohto textu pohybovala okolo 320 eur. To znamená, že napríklad v Košickej bitcoin čajovni stojí jeden čaj vyše 300 eur. Bitcoin už nie je fenomén, ale reálna kryptomena.

2013:

kybernetická odysea

Máme za sebou veľmi turbulentný rok, plný prekvapení a odhalení. Čo nám priniesol – a čo vzal?

Všetko je na predaj

Vráťme sa ešte k čiernemu IT trhu, hackerom a undergroundu. Na čiernom trhu si viete zabezpečiť prenájom 1 000 počítačov za 20 USD. Za 15 USD dostanete neobmedzený ukladací priestor. Hovoríme o botnetoch, teda počítačoch bežných ľudí, ktoré sú zneužívané na ďalšiu prácu. Rovnako si viete kúpiť aj zduplikovanú kreditnú kartu. Asi 35 USD za kus. Samozrejmosťou sú telefónne služby (od 10 USD), facebookové účty (od 1 USD za účet), DDoS útoky (od 8 USD za hodinu útoku), sto kliknutí na tlačidlo Like na Youtube vás vyjde len na 4 eurá. A mnohé iné. Rok 2014 bude prelomový nielen v oblasti kybernetickej bezpečnosti.

Koniec sveta

Podme sa pozrieť aj na iné oblasti. Windows XP končí. V apríli 2014. To je fakt. A končí aj Steve Balmer. Ale najlepšie je, že sa končí korporátna politika Microsoftu. Microsoft má totiž najhoršiu politiku manažovania svojich zamestnancov na svete. Funguje takto: v každom tíme sa pravidelne vyhodnocuje bodovacím systémom prínos a výkonnosť. A vždy sa označí najslabší článok. Ľudia, ktorí ho tvoria, dostanú výpoveď. Najhoršia možná politika. Ak máte menej šťastný mesiac – máte padáka. Ak ste neprišli na nič nové – máte padáka. Ak vaši kolegovia vymysleli niečo nové, lepšie ako vy – máte padáka. Váš nový projekt je zatiaľ bez výsledkov – máte padáka. Nečudo, že tímy v Microsofte prosto nefungujú. Ľudia sa snažia vyniknúť nad ostatnými a udržať si svoju pozíciu. Najhoršie je, že ak máte tím ľudí, v ktorom každý pracuje na 150 %, aj tak bude musieť niekto odísť. Prakticky každý zamestnanec tieto praktiky označuje ako hlavné a najväčšie negatívum Microsoftu.

Čokoládové mobily

Prelom rokov je už tradične vyhradený novinkám zo sveta mobilných technológií. Pozrime sa teda najprv na Nexus 5 s Androidom 4.4. Google už tradične rázi cestu telefónu pre každého. Nexus 5 je jasným dôkazom tejto marketingovej stratégie. Za cenu asi 350 eur je tu telefón najvyššej triedy: 5-palcový displej IPS, fotoaparát s rozlíšením 8 MPx s OIS, bezdrôtové nabíjanie... Všetko, čo dnes patrí ku špičke, nájdete v tomto telefóne. Dokonca sa nejakým zvláštnym spôsobom začal Nexus 5 predávať v deň oficiálnej svetovej premiéry, v piatok 1. novembra aj na Slovensku – a to s cenou vyššou o asi 100 eur oproti bežnej. V sobotu predpoludním bol na Slovensku vypredaný čierny model, v nedeľu sa vypredala aj biela verzia. To hovorí za všetko.

iPhone 5S je ďalšia zázračná vec, ktorá sa objavila. Je zase raz novší, lepší a pokrokovejší. Napríklad: tepe v ňom 64-bitový procesor. Sľubuje výkon bežných počítačov v zariadení do jednej ruky. Dokonalý a neskutočný fotoaparát, ktorý konkuruje bežným aparátom strednej triedy. No azda najväčšou zaujímavosťou je skener odtlačku prsta pod jediným tlačidlom, ktoré telefón má. Funguje to veľmi jednoducho a príjemne, integrácia do systému je dokonalá.

Pozrime sa na rozdelenie sveta podľa mobilných zariadení: Windows a Nokia si navzájom pomohli. Vlni sa Windows Phone dostal do sveta ako tretia najrozšírenejšia značka. Má tri percentá mobilného trhu. Druhé miesto má Apple s 13 percentami. No a prvé miesto patrí Androidu s 81 percentami. Keď si uvedomíme, že len za tretí štvrtrok 2013 sa expedovalo 261 miliónov mobilných zariadení, je tento trh celkom zaujímavý.

Dvojstranu pripravil: kpt. Peter Garaj

Kontajnery z Martina pre švédsku obranu

Jedným z najväčších úspechov slovenského obranného priemyslu v ére samostatnosti je aktuálna dodávka kontajnerov z produkcie VÝVOJ Martin, a. s., pre švédske ozbrojené sily. Prvý kontrakt znel na 5 kusov, zmluvne zabezpečených ich majú už 82. Využívať ich budú švédske pozemné a vzdušné sily a vojenské námorníctvo.

Švédi budujú nový mobilný systém velenia C2 (Command and Control), Martinčania im dodávajú štyri typy kontajnerov. Sami ich vyrábajú a inštalujú v nich požadované technológie. V technickom kontajneri majú miesto výpočtové či rádiové technológie. Pracovný kontajner pre štáb má radiačnú, chemickú aj biologickú ochranu. Rovnako tak mobilné veliteľské stanovisko (na fotografii), ktoré má celý energetický systém zálohovaný na batérie. Má aj balistickú ochranu, kamerový systém a možno v ňom pracovať počas jazdy, keď je prevádzaný na nákladnom vozidle. Štvrtý typ je kombináciou technického a pracovného kontajnera.

S otvorenými kartami

Samozrejme, prvá otázka znie, ako sa im tento úspech podaril. „Celkom jednoduché. V septembri 2010 sme našli na internete informácie o verejnej súťaži, ktorú vypísal Úrad pre akvizície ministerstva obrany Švédskeho kráľovstva,“ s úsmevom odpovedá obchodný riaditeľ akciovej spoločnosti Vladimír Kresák. Pravdaže, také jednoduché to nebolo. V rámci tendra boli detailne špecifikované technické aj komerčné podmienky. Súčasťou boli referencie, certifikáty, bezúhonnosť vedenia firmy či jej obrat. Mimoriadne náročnou skúškou schopností manažérov a projektantov bol tiež čas. Išlo však o veľkú šancu – a Martinčania ju zvládli. „Už v decembri 2010 sme do Švédska posielali 15 centimetrov hrubý balík požadovaných dokumentov,“ spomenie projektový ma-

nažér Karol Chreno. No a v máji 2011 sa dozvedeli, že vyhrali. Až dodatočne sa dozvedeli, že podklady do súťaže zaslalo 10 spoločností a podmienky splnili tri. Mimochodom, ich konkurentom bol aj švédsky SAAB. „Vo Švédsku systém súťaží funguje, hrajú s otvorenými kartami,“ dodáva Ing. Kresák.

Dlhodobý kontrakt

Vo Vývoji Martin, ktorý je dnes špecializovanou výskumno-vývojovou spoločnosťou, sa prelínajú bohaté skúsenosti s najmodernejšími prístupmi v projekcii, marketingu aj vo výrobe. Ešte za bývalého spoločného štátu disponovala špičkovými odborníkmi a tak je to aj po roku 2004, keď prešla procesom privatizácie. Napokon, kontinuálne súhrn generácií akoby symbolizovali aj Vladimír Kresák a Karol

Chreno. Ten prvý sa narodil v roku 1953, ten druhý o tri desaťročia neskôr. „Do konca roka sme švédskym partnerom stihli dodať 35 kontajnerov. Vyžadujú absolútne precíznu prácu a my sa usilujeme maximálne vyhovieť,“ konštatuje Ing. Kresák. „Do Martina prichádzajú švédski odborníci a aj my cestujeme na konzultácie do Švédska, takže komunikácia v záujme kvality a dohodnutých termínov funguje na najlepšej úrovni,“ dodáva Ing. Chreno. Dodajme, že ide o dlhodobý kontrakt, pretože švédsky partner má právo objednávať si ďalšie kontajnery do roku 2015 s právom pokračujúcej opcie. Servis je dohodnutý minimálne do roku 2025, s veľkou pravdepodobnosťou bude zabezpečovaný aj dlhšie.

Text: Pavol Vitko

Foto: autor a V.M.

September

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

December

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Slovenská republika

Január	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
			1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	30	31		

Február	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
						1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28		

Marec	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
						1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28	29	30
	31						

20

10 rokov v NATO a EÚ

14

Apríl	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5	6
	7	8	9	10	11	12	13
	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27
	28	29	30				

Máj	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
				1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11
	12	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24	25
	26	27	28	29	30	31	

Jún	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
							1
	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15
	16	17	18	19	20	21	22
	23	24	25	26	27	28	29
	30						

Júl

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

August

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Oktober

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

November

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

- Frekvenčný rozsah je 150 -1 800 kHz.
- Modulačný kmitočet je voliteľný 1 020 Hz alebo 400 Hz.
- Identifikačná značka vysieláča (Morseova značka) je generovaná mikroprocesorom.
- Miestne, alebo diaľkové ovládanie a kontrola je zabezpečené pomocou dodávaných linkových, resp. rádiových modemov a ovládacieho softvéru
- Napájanie je zálohované batériou s nominálnym napätím 36V. K prepnutiu na zálohu dochádza automaticky pri výpadku siete.
- Výška stacionárnej antény je 12, 18 alebo 24 metrov

NAVYRA-M

má šancu na úspech

Ostatných osem nesmerových navigačných rádiomajákov NAVYRA-M, označovaných aj NDB (Non-direction Beacon), vyrobených v roku 2013 v Banskej Bystrici v prevádzke Vojenského opravárenského podniku Trenčín, a. s., nájde svoje pôsobisko Egypte. A to vrátane VHF polohových markerov a príslušných anténnych systémov.

Uvedený typ NDB začal vyrábať na začiatku tohto desaťročia Vojenský opravárenský podnik Trenčín vo svojej prevádzkarni v bývalých Leteckých opravovniach Banská Bystrica. Výroba na ne v novembri zaškoľoval v Banskej Bystrici príslušníkov egyptských ozbrojených síl.

Pôvodný typ rádiomajákov NAVYRA produkovali Letecké opravovne Banská Bystrica (LOBB) ešte v 90. rokoch. Na rozdiel od súčasnej NAVYRY-M, ktorá sa zmesť do ľahko prenosnej plechovej skrinky, sa starý systém musel prevážať na nákladných autách.

Začiatkom roka 1990 bolo v LOBB zamestnaných približne 700 zamestnancov a firma v podriadenosti ministerstva obrany pra-

covala v prospech federálnej armády. Dnes ich tu pôsobí menej ako 90, pričom Vojenský opravárenský podnik Trenčín spolu s prevádzkou v Banskej Bystrici (fúzia prebehla k 1. 9. 2009) odozdalo Ministerstvo obrany SR od 1. 1. 2014 v záujme zachovania zamestnanosti a rozvoja do dlhodobého prenájmu. Ukázalo sa však, že duálny rádiomaják NAVYRA-M môže byť životaschopným pokračovateľkom pôvodného modelu. Dodajme, že NDB NAVYRA-M môže byť vyrábaná samostatne alebo v kombinácii s polohovým markerom RM-01C, tiež z Banskej Bystrice. Vytvárajú spolu integrovaný systém NARASYS (navigačný rádiový systém).

Vysoké parametre a komfort

Modernizovaná NAVYRA-M zodpovedá najnovším trendom a vo viacerých oblastiach prekonáva požadované medzinárodné štandardy. Kým medzinárodná smernica ICAO akceptuje toleranciu kmitočtu do 10 %, NAVYRA-M sa zmesť do desiatiny percenta. Aj ostatné parametre sú oproti minulosti podstatne presnejšie a rádiomaják má lepší ovládacie komfort. NAVYRA-M je určená ako traťový alebo približovací nesmerový rádiový maják. Využíva sa stacionárne, prípadne aj ako zástavba do mobilných prostriedkov. Na letiskách môže byť využívaná aj ako záložné spojenie s lietadlom v prípade poruchy rádiostanice na palube lietadla. Akýkoľvek takýto rádiomaják (NDB) vrátane každej NAVYRY-M, má svoj pridelený kód, ktorý je vysielaný morzeovkou. Pilotovi sa objaví na rádiokompase, v modernejších lietadlách aj na displeji, pričom ho navedie na dráhu bez potreby použitia GPS. Na zabezpečenie vysokej prevádzkovej spoľahlivosti je systém automaticky zálohovaný na báze zdvojeného vysieláča.

Zavedená a žiadaná

Samozrejme, existujú aj oveľa presnejšie navigačné systémy, ktoré však nie sú povinné pre každé letisko a sú podstatne drahšie. Najmä na poľných alebo dočasných letiskách či heliportoch, respektíve pri plnení záložných úloh, je NDB NAVYRA-M žiadaná. Okrem využívania v Ozbrojených silách SR napríklad už šesť týchto banskobystrických zariadení pracuje v Azerbajdžane. Ďalšie sú v Maďarsku a v Ugande. Obchodní zástupcovia výrobcu reagujú na pozitívnu odozvu a zúčastňujú sa tendrov aj v iných krajinách. Známa je skutočnosť, že vo svete postupne dožívajú veľké množstvá podobných, no dnes už nemoderných rádiomajákov bývalej sovietskej proveniencie. Aj preto má NAVYRA-M šancu na úspech. Samozrejme, pozitívom je aj fakt, že je zavedená v našej armáde.

Text: Pavol Vitko

Hunský kráľ
Attila na
romantickej
maľbe
Eugena
Victora
Delacroixa

Slávne bitky histórie

KATALAUNSKÉ POLIA

V roku 451 sa na Katalaunských poliach neďaleko mesta Châlons-en-Champagne na východ od Paríža odohrala bitka známa aj ako bitka národov. Bolo to obrovské stretnutie Západorímskej ríše a jej spojencov, najmä Vizigótov, Alanov a Frankov, s vojskom kmeňového zväzu Hunov podporovaných podrobenými kmeňmi Ostrogótov, Herulov, Skirov a Gepidov.

Bitka pri Châlons však iba predznamenovala koniec krvavých nájazdov Hunov na západnú Európu, ich definitívnu porážku ešte nebola. Rímsky vojvodca Flavius Aetius síce prinútil Hunov ustúpiť, ale tí z Panónie ešte dva roky podnikali výpady a zničili mnoho severoitalských miest, medzi inými Aquileu, Concordiu, Vicentiu, Veronu a ďalšie. Moc Hunov v roku 453 zlomila až Attilova smrť počas epidémie moru, ktorý sa medzi nimi už istý čas šírila.

Tajomný národ Hunov

Huni sa v Európe objavili za tzv. veľkého sťahovania národov, ktoré trvalo od 4. do konca 7. storočia. Tento pohyb vlastne spôsobili sami, keď v roku 370 vpadli do strednej Ázie. Ich pravlastou bol kórejský polostrov, odkiaľ zaútočili na Čínu, ale keď neuspeli, vydali sa cez mongolskú náhornú plošinu na juh a západ. Pred sebou tlačili kmene Vizigótov, Ostrogótov, Vandalov a

zrejme i Slovanov, ako aj niektoré sarmatské kmene. Ich púť sa podarilo zmapovať i vďaka bronzovým kotlíkom zdobeným rastlinnými motívmi, ktoré sa našli na ich pohrebiskách v Ázii i v Európe a slúžili asi na rituálne účely. Pretože Huni si s varením potraviny veľké starosti nerobili a údajne sa živili najmä polosurovým mäsom a rozličnými korenkami či hľuzami. Neskôr síce od podrobených národov mnohé pochytili, ale agresivitu a krvilačnosť si zachovali až do konca.

Pre zaujímavosť dodajme, že podobne ako Turci, ktorí kedysi márne chceli svoj pôvod odvodiť od starovekých Chetitov, i viacerí maďarskí historici najmä v 19. storočí v snahe dokázať, že Maďari prišli do Karpatskej kotliny skôr ako Slovania, hlásali ich príbuzenstvo s Hunmi. Historické pramene však dokázali, že staromaďarské kmene s Hunmi nemajú nič spoločné a v Póti sa objavili až koncom 9. storočia, keď

už na strednom Dunaji niekoľko storočí žilo silné slovanské etnikum.

Zbrane, zbroj a taktika

V polovici 3. storočia zachvátila Rímsku ríšu kríza. Na jej východnú provinciu Sýriu zaútočili Peržania, na Rýne a na Dunaji zasa hranice impéria prekročili germánski Góti a Alemáni. Situáciu stabilizovali až dvaja silní cisári – Dioklecián (284 – 305) a Konštantín I. Veľký (306 – 337), ktorý uznal kresťanstvo za štátne náboženstvo a založil i nové hlavné mesto Konštantínopol. V roku 395 sa však ríša aj tak rozpadla na západnú (italskú) a východnú (byzantskú) časť.

Kríza poznačila i rímsku armádu a priniesla do nej mnoho zmien. Plátové panciere (lorica segmentata) i prilby (galea) sa zjednodušovali, až ich nahradili ľahšie plátové (lorica musculata) a šupinové (caphractae) panciere a hrebeňové prilby

Attilov portrét na stredovekom medailóne

perzského typu. Krátke meče gladius legiónári vymenili za dlhé dvojsečné spathy i kratšie semispathy a veľké okované obdĺžnikové štíty scutum za ľahšie kovové oválne štíty. Namiesto vrhacích kopijí pilum a oštepov hasta začali používať dlhé kopije angon s veľkým listovým hrotom. Cisár Dioklecián zreformoval i štruktúru pechoty na menšie a dynamickejšie jednotky, takže neskororímska légia mala už iba 500 až 1 000 mužov. Delila sa na tzv. ordines po 180 až 200 mužoch a tie na dve centenárie, niekdajšie centúrie, čiže stotiny.

Základom vojska Hunov boli húfy jazdcov na malých, ale húževnatých ázijských stepných koňoch. Vyzbrojení boli dlhými kopijami, reflexnými lukmi s doštelom cca 200 m a dvojsečnými mečmi dlhými 100 až 120 cm, ktoré mali v pohotovosti so spathou užšiu čepeľ a dlhšiu i masívnejšiu rukoväť. Hunske šípky dlhé až 80 cm niesli kostené a neskôr kovové trojhranné hroty so spätnými háčikmi, takže sa z rany nedali vytiahnuť. Štíty Hunov boli okrúhle s priemerom cca 70 cm, vyrobené z prútia a potiahnuté hrubou kožou. Telo si Huni chránili kabátami z plátna, kože alebo kožušín, vypchanými plšou, a len zámožnejší vlastnili krúžkovú či šupinovú zbroj orientálneho typu. Na hlavách nosili kovové kónické prilby, niekedy s krúžkovým závesom a nánosníkom.

Výhodou hunskej jazdy oproti ich protivníkovi, ktorí jazdili na koňoch prikrytých iba hrubými dekami a bez akejkoľvek opory nôh, boli sedlá s dreveným rámom a kožušinovým obložením a strmene. Mali tak nielen stabilnejší posed v prudkom cvale či v skoku, ale dokázali strieľať z luku i dozadu, čo často využívali, keďže prudké útoky striedali s bleskurýchlými únikmi z boja.

Boj „posledného Rimana“

Za vlády západorímskeho cisára Valentiniana III. (425 – 455) sa Európa zmietať v chaose spôsobenom príchodom nových kmeňov vytláčaných z východu Hunmi. V roku 433 vládnuca regentka Galla Placidia, matka ešte nedospelého Valentiniana, vymenovala za veliteľa západorímskeho voj-

ska (magister militum) Flavia Aetia, ktorý do dejín vošiel ako „posledný Riman“, hoci po otcovi, vojvodcovi germánskeho či dokonca skýtskeho pôvodu, Rimanom ani nebol. Aetius v mladosti ako rukojemník prežil niekoľko rokov u Vizigótov i Hunov a získal medzi nimi nielen priateľov (napríklad i budúceho hunskeho kráľa Attilu), ale dôverne spoznal aj ich zvyky a spôsob boja, čo sa mu neskôr veľmi zišlo. V novej funkcii si zaumienil obnoviť rímsku moc v Galii, kde medzi sebou bojovali viaceré keltské a germánske kmene. V roku 440 si za ženu vzal dcéru vizigótskeho kráľa Teodoricha I., čím získal významného i keď nie príliš spoľahlivého spojencu.

Keď v roku 451 Attila s vojskom 60-tisíc bojovníkov vpadol i do Galie, čakal ho už Aetius s asi 30-tisícovou armádou zloženou z Rimanov, Vizigótov, Alanov a Frankov. Rozhodujúce stretnutie, známe ako bitka na Katalaunských poliach, sa začalo 20. júna (podľa niektorých zdrojov 20. septembra) 451 na brehu rieky Marny pri meste Châlons-en-Champagne. Aetiovi sa s Rimanmi podarilo zaujať kopec na západnom brehu rieky a opevniť sa tam, zatiaľ čo spojencov pod velením vizigótskeho kráľa Teodoricha rozmiestnil na poliach pod ním. Prvému a najťažšiemu útoku hunskej jazdy na ľavom krídle čelili Vizigóti a odrazili ho, ale utrpeli veľké straty. Huni potom udreli na stred zostavy, kde stáli menej spoľahliví Alani, a rozprášili ich, takže ustúpiť museli i Vizigóti. V zmatku, ktorý nastal, zahynul aj ich kráľ a velenie prevzal jeho syn Torismund. Huni zaútočili na kopec, ale tu im už jazda bola nanič. Zhora ich zasypávali a po stovkách zabíjali mračná rímskych šípov a po chvíli im do boku vrazil aj Torismund s vojskom, ktoré opäť zoskupil.

Zdecimovaní Huni sa stiahli do svojho tábora za riekou a čakali na Rimanov, ale tí neprišli. Torismund síce chcel Hunov doraziť, ale Aetius mu to nedovolil obávajúc sa, že ak by sa Vizigótovi podarilo zabiť Attilu, mohli by sa vyhlásiť za víťazov a ohroziť samotný Rím. Pod zámienkou, že Torismundovi bratia môžu ohroziť jeho nárok na trón, poslal Vizigótov domov a rozpustil aj ostatných spojencov. Keď to uvideli Huni, takisto opustili tábor a stiahli sa do Panónie, odkiaľ, ako sme už uviedli, ešte dva roky plienili severoitalské územie a zničili desiatky tamojších miest.

Epilóg

Bitka pri Châlons, v ktorej zahynul neznámy počet bojovníkov, nemala jasného víťaza. Zo strategického hľadiska však ním bol Aetius. V roku 453 sa medzi Hunmi rozšíril mor, ktorý zrejme zahubil i samotného Attilu, hoci legenda hovorí, že ho počas svadobnej noci zavraždila jeho nová (vraj už sedemnásťročná) manželka germánskeho pôvodu. Zvyšok Hunov potom odišiel z Panónie do stepí pri Čiernom mori a tam postupne splynul s domácim obyvateľstvom. Vzostup Aetioviho vplyvu veľmi znepokojoval ci-

Flavius Aetius na byzantskom reliéfe

sára Valentiniana, ktorý napokon v roku 454 svojho veľkého vojvodu pri audiencii vlastnou rukou prebodol. Aj jeho o necelý rok nato zavraždili sprisahanci a žiadny z vojakov jeho osobnej gardy, z lojality k nebohému Aetiovi, nepohol na jeho záchranu ani prstom... Západorímska ríša zanikla v roku 476 a na jej troskách vzniklo germánske kráľovstvo. Východná Byzantská ríša sa udržala až do roku 1453.

Text: PhDr. Ján Dolinay
Foto: KOD

Rímsky vojak z 5. storočia

Rýchlosť je najsilnejšia zbraň

Spoločnosť Lockheed Martin vyvíja hypersonické prieskumné a bombardovacie lietadlo, označované SR-72 Blackswift, pokračovateľa legendárneho SR-71 Blackbird. S maximálnou rýchlosťou Mach 3 a nameranou rýchlosťou 3 529,56 km/h dodnes drží rýchlostný rekord. V spolupráci s US Air Force chce Lockheed Martin dosiahnuť, aby SR-72 najneskôr v roku 2030 lietal vo vojenských službách rýchlosťou Mach 6. Bezpilotnému prototypu sa to podarilo už v roku 2007. Nové lietadlo má poháňať hybridná sústava, kombinujúca klasický prúdový motor a motor typu scramjet. Klasický motor udelí stroju rýchlosť Mach 3, potom príde na rad scramjet. SR-72 má byť vyzbrojený hypersonickými zbraňami. Ak by aj tie používali scramjet, mohli by teoreticky dosahovať rýchlosť až Mach 24 a zaútočiť aj na najvzdialenejšie ciele na Zemi v čase kratšom ako jedna hodina.

Ilustrácia: Lockheed Martin

Nahradiť korvety aj torpédoborce

V amerických lodeniach koncernu General Dynamics spustili minulú jeseň na vodu torpédoborec Zumwalt. Revolučne poňaté plavidlo DDG-1000 Zumwalt odovzdajú do užívania ešte v tomto roku. V rokoch 2016 a 2018 budú nasledovať ďalšie dva torpédoborce novej triedy – Michael Monsoor a Lyndon B. Jonson. Loď je dlhá 138 metrov, široká 24,5 m, s ponorom 8,4 m a výtlakom 15 000 ton. Viacúčelové plavidlo určené najmä na úder na súš a operácie v pobrežných vodách má nahradiť fregaty triedy Oliver Hazard Perry a torpédoborce triedy Spruance. Obsluha je automatizovaná, posádka tvorí len 140 osôb. Viditeľnosť lode znižuje technológia stealth, vytvárajúca na rádiolokátoroch dojem malého rybárskeho člnu. Výzbroj tvoria dva delostrelecké systémy AGS 155 mm s dostrelom 150 km, rozptylom 50 m a rýchlosťou streľby 10 rán za minútu. Nechýbajú strely Tomahawk, SM3, ESSM či raketo-torpéda ASROC. Výzbroj dopĺňajú dva 57 mm kanóny Mk.110. Cena prvého plavidla sa odhaduje na 7,5 miliardy dolárov.

Ilustrácia: General Dynamics

Obojživelná útočná puška

Po ôsmich rokoch vývoja a testovania sa do ostrého nasadenia v ruských špeciálnych jednotkách dostáva útočná puška ADS (Avtomat Dvuchsrednyj Specialnyj). Jej výhodou je, že používa rozmerovo rovnakú muníciu do vody i na suchu. Podvodné strelivo 5,45×39 mm PSP má rovnaké rozmery ako munícia pre štandardné pušky Kalašnikov AK-74. Konštrukcia zbrane ADS vychádza z bullpupu A-91M. Zbraň je vybavená prepínačom jednotlivých rán a dávok aj prepínačom vzduch - voda na účinnú funkciu zbrane v oboch prostrediach. Unikátne obojživelné schopnosti sú vykúpené väčšou hmotnosťou. ADS má hmotnosť 4,6 kg, oproti 3,4 kg pri AK-74M. Americká M4 má hmotnosť 3,1 kg. Puška ADS už preukázala účinnosť a spoľahlivosť pri rozsiahlych testoch ruských námorných špeciálnych síl.

Ruské lietadlo zvládlo testy

Piaty funkčný prototyp ruskej stíhačky Suchoj T-50 prvýkrát vzlietol v areáli výrobného závodu Gagarin v Komsomolsku na ruskom Ďalekom východe. Let trval 50 minút. Lietadlo úspešne otestovalo výkon vrátane stability vo vzduchu a činnosť motorov. Viacúčelová stíhačka T-50 má byť kľúčová pre ruského stíhacie letectvo. Pri jej návrhu využili nanotechnológie a pokročilú avioniku a technológiu stealth. Stroj by mal dosahovať nadzvukovú rýchlosť bez použitia prídavného spaľovania. Štyri predchádzajúce prototypy sa už nachádzajú na letisku Žukovskij neďaleko Moskvy, kde sa uskutočnia štátne letové testy. Lietadlá by sa mohli dostať do služby v roku 2016. Stíhačka T-50, známa aj ako PAK-FA vzlietla v januári 2010. Verejnosť ju mohla prvýkrát vidieť o rok neskôr na leteckej show MAKS pri Moskve.

Problematický Rosoboronexport

Ministerstvo obrany USA nebude nakupovať ruské vrtuľníky pre afganské vzdušné sily od ruskej štátnej vývoznjej spoločnosti Rosoboronexport, ktorá predáva zbraň vláde sýrskeho prezidenta Bašára Asada. Rozhodnutie pozastavilo plány Pentagónu na nákup ďalších 15 ruských vrtuľníkov Mi-17 za 345 miliónov dolárov. Pentagón plánoval od Rosoboronexportu kúpiť 63 nových strojov Mi-17 za takmer 1,1 miliardy dolárov. Vzťahy Pentagónu s touto spoločnosťou i ďalšími zahraničnými dodávateľmi zapojenými do programu nákupu vrtuľníkov Mi-17 sa však stali terčom kritiky republikánov i demokratov v Kongrese. Kritici argumentovali dohodami Rosoboronexportu so Sýriou, rýchlo rastúcou cenou helikoptér aj tým, že federálne úrady vyšetrojú bývalého veliteľa jednotky označenej armády, ktorá na program Mi-17 dohliada.

USA modernizujú jadrové bomby

Ministerstvo obrany USA chce modernizovať jadrové bomby B61, ktoré sú v rôznych verziách vo výzbroji amerických vzdušných síl už od roku 1968. Bomby s indexmi B-61-3 a B61-4 patria do výzbroje taktických lietadiel F-15E a F-16C/D, bomby s indexmi B61-7, B61-10 a B-61-11 sú na strategických lietadlách B-52 a B-2. Modernizačné plány rátajú s jednotnou bojovou hlaviciou 50 kiloton TNT. Nová verzia s označením B61-12 bude mať nové kormidlá aj systém riadenia. Na modernizáciu vyčlenili sumu 8,1 miliardy dolárov. Po jej zavedení sa vyradia bomby B83, zaradené v roku 1983. Nové B61-12 nebudú viac používať zastaraný a drahý padákový systém. Zmena celkovej veľkosti dovoľí vyzbrojiť bombami B61-12 aj lietadlá F-35 Lightning II. Modernizácia predĺži životnosť bômb B61 a umožní USA znížiť množstvo jadrovej munície v súlade so zmluvou START-3.

TAKÍ SME BOLI

V ROKU 2004

Pred desiatimi rokmi Obrana vychádzala každých 14 dní na 36 plnofarebných stranách. Rok 2004 nepriniesol do redakčného kolektívu žiadne zmeny, len na poste jazykovej redaktorky a korektorky Soňu Račkovú vystriedala Zuzana Krútkta.

Jednou z nosných tém celého ročníka boli ženy v ozbrojených silách. Dámy v rovnovážnici sa dostali viackrát aj na titulnú stranu. Obrana zisťovala dôvody, prečo si vybrali vojenské povolanie, ich pracovné podmienky, osobitosti ich práce i to, či (a ako) je možné zvládnuť prácu, vzdelávanie, kariérny rast, rodinu a materstvo. Sem patrí i článok o najúspešnejšej vojenskej kulturistke Jane Purdjakovej z čísla 22.

Tretie číslo zo 16. februára prinieslo interview s novým generálnym prokurátorom SR Dobroslavom Trnkom, niekdajším hlavným vojenským prokurátorom. O svojich skúsenostiach z operácie Iracká sloboda sa v tom istom čísle – ale aj vo viacerých nasledujúcich – rozhovoril podplukovník Ondřej Novosad.

Veľa pozornosti sme venovali vojenskej technike, zbraňam a obrannému priemyslu. Ten slovenský v roku 2004 bodoval modernizovanou samohybnou kanónovou húfnicou Zuzana XA-1 či diaľkovo riadeným adminovacím systémom Božena.

Vďačnou témou bola i pokračujúca profesionalizácia a transformácia ozbrojených síl, ktorá občas nadobúdala zvláštne formy. Svedčí o tom i reportáž Jozefa Žiaka z 20. čísla, nazvaná veľavravne: Dobrovoľná strata hviezdíček v Turci.

Články z vojenskej histórie, o veľkých vojvodcoch našej minulosti, ale aj o zbraniach rakúsko-uhorského mocnárstva či bojových lodiach na Dunaji tvoria neoddeliteľnú súčasť kokteilu tém 12. ročníka Obrany.

A napokon sa pochválime sami. Ústredná rada Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov udelila redakcii Obrany ako prvému slovenskému médiu pamätnú medailu k 60. výročiu Slovenského národného povstania. Rovnaké ocenenie získal aj jej šéfredaktor Pavol Vítko. (aš)

Odvodzenie prístupových protokolov pozvaných krajín depozitárovi Washingtonskej zmluvy (vláde USA) vo Washingtone 29. marca 2004 pre Slovensko znamenalo formálne nadobudnutie členstva v NATO. Slávnostný ceremoniál prijatia za člena sa konal v ústredí NATO v Bruseli. Slovenská vlajka visí po boku spojencov od 2. apríla 2004. Prvého mája 2004 sa Slovenská republika stala členským štátom Európskej únie. Tieto dve najvýznamnejšie udalosti hlboko poznačili aj 12. ročník nášho časopisu.

V roku 2004 sme v Obrane písali aj o

- cene Vojenský čin roka pre kolektív ženijnej jednotky OS SR v operácii Iracká sloboda pod vedením pplk. Ondřeja Novosada
- tragickej smrti troch príslušníkov OS SR v operácii Iracká sloboda 8. júna 2004 pri výbuchu poľského vozidla prevážajúceho muníciu, ktoré bolo zasiahnuté nepriateľskou mínometnou paľbou
- smrteľnej tragickéhó nehode rotného Miroslava Hrušku pri vystupovaní z vrtníka v mierovej misii UNFICYP na Cypre, ktorá sa stala v ten istý deň
- úspechoch vojenských športovcov Eleny Kaliskej, Michala Martikána a Jozefa Gönciho na XXVIII. hrách Letnej olympiády v Aténach
- oslavách 60. výročia Slovenského národného povstania a Karpatsko-duklianskej operácie
- vzniku Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika a Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika v Liptovskom Mikuláši
- prírodnej katastrofe vo Vysokých Tatrách, ktoré silne poškodil uragán
- vymenovaní genmjr. Ľubomíra Bulíka do funkcie náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR.

Najlepší poddôstojník

Komisia pod vedením hlavného poddôstojníka Ozbrojených síl SR štábného nadrotmajstra Vladimíra Beluša na svojom zasadaní 3. decembra v priestoroch 1. mechanizovanej brigády v Topolčanoch po náročnom výbere zo šiestich kandidátov, rozhodla o udelení ocenenia Najlepší poddôstojník OS SR vo výcvikovom roku 2013 nadrotmajstrovi Jaroslavovi Melegovi z Výcvikovej jednotky vojenských misií martinského práporu výcviku. Nadrotmajster Melega zastupoval pri výbere Sily výcviku a podpory.

Komisia, v ktorej boli okrem hlavného poddôstojníka OS SR zastúpení veliaci poddôstojníci jednotlivých druhov síl, vojenského zdravotníctva, žilinského pluku špeciálneho určenia, Vojenskej polície i Čestnej stráže prezidenta SR to nemala pri výbere ľahké. Veď jednotliví kandidáti dosiahli vo svojej profesionálnej kariére už mnohé úspechy. Až na výnimky im nechýbali ani skúsenosti z pôsobenia v zahraničných misiách a operáciách.

Narastá konkurencia

Napríklad rotný Jozef Alexovič z michalovskej jednotky Istar, ktorý reprezentoval pozemné sily, má okrem Afga-

nistanu aj dvojnásobnú skúsenosť z misie OSN UNDOF na Golanských výšinách, rotný Emil Duraj z Čestnej stráže prezidenta SR zasa z misie UNFICYP na Cypre, rotný Peter zo žilinského pluku špeciálneho určenia z nasadenia špeciálnych síl v Afganistane a rotný Jozef Kmeť z topolčianskeho útvaru Vojenskej polície okrem operácie ISAF aj dvojnásobnú skúsenosť z Cypu a jednu dokonca z pôsobenia v horúcej Afrike v misii UNMEE v Eritrei. Technik rádiotechnického vybavenia prešovského vrtuľníkového krídla rotný Ondrej Mihok zasa prispieva k bezproblémovému zabezpečeniu lietania našich vojenských vrtuľníkov.

Mnohí z kandidátov dosahujú úspechy aj v športovej oblasti, sú bezpríspevkovými darcami krvi, majú slušnú jazykovú spôsobilosť z anglického jazyka, úspešne absolvovali množstvo odborných a jazykových kurzov na Slovensku i v zahraničí. Získali triednosť vo svojej odbornosti. A konštatovanie, že majú za sebou vo výcvikovom roku 2013 mnoho disciplinárnych odmien a žiaden trest, by bolo už len nosením dreva do lesa.

Ocenenie je v správnych rukách

„Ocenenie Najlepší poddôstojník výcvikového roka nie je len formou zhodnotenia individuálneho prístupu jednotlivca za prínos k budovaniu profesionálnych síl, ale svojou povahou aj pevnou súčasťou programu profesionálneho rozvoja mužstva a poddôstojníkov. Som rád, že ocenenie si získava čoraz väčšiu prestíž v poddôstojníckom zbore i medzi veliteľmi. Veď na tohtoročnom výbere sa zúčastnili aj zástupcovia Čestnej stráže prezidenta SR a Vojenskej polície. Teda už to nie je len ocenenie v rámci ozbrojených síl, ale celého rezortu obrany,“ so spokojnosťou sa vyjadril hlavný poddôstojník OS SR.

Podľa neho je konkurencia pri výbere najlepšieho poddôstojníka z roka na rok väčšia a celkovo rastie profesionálna pripravenosť poddôstojníkov. Nakoniec nadrotmajster Melega vyhral s tesným rozdielom pred svojimi kolegami z iných druhov síl. Rodák zo Spišskej Novej Vsi je profesionálnym vojakom už 16 rokov. Po absolvovaní ročnej prípraveckej školy v Liptovskom Mikuláši pôsobil najmä ako inštruktor v mnohých útvaroch a zariadeniach ozbrojených síl. Podnetné skúsenosti získal aj v práci v štruktúrach NATO, pri výcviku v USA i počas pôsobenia v zahraničných misiách a operáciách. Patril do prvého slovenského kontingentu v mierovej misii OSN UNFICYP na Cypre. Nedávno získal neoceniteľné skúsenosti aj pri príprave príslušníkov afganskej armády v operácii ISAF.

„Ocenenie je pre mňa určitou satisfakciou, že som svoju prácu na inštruktorských postoch rozličných výcvikových zariadení robil dobre. A na druhej strane aj motiváciou do mojej ďalšej práce,“ hovorí ocenený poddôstojník. Svoje získané skúsenosti bude môcť už o nejaký čas zúročiť na novom pracovisku, v Centre riadenia operácií. A nové pracovné pôsobisko je pre nadrotmajstra Melegu zasa novou výzvou.

Text: Jozef ŽIAK

Foto: autor, archív J. M.

Veliaci poddôstojník SOCEUR na Slovensku

Trojdnovú návštevu slovenských Síl pre špeciálne operácie zavŕšil v utorok 26. novembra veliaci poddôstojník Veliteľstva špeciálnych operácií USA v Európe štábný nadrotmajster Gregory Smith návštevou 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline. Témami návštevy boli spolupráca v oblasti vzdelávania poddôstojníkov a mužstva v spôsobilostiach Síl pre špeciálne operácie a obojstranné odovzdávanie skúseností z práce s rodinami príslušníkov SOF v čase ich nasadenia v operáciách medzinárodného krízového manažmentu a dlhodobého výcviku v teréne. Gregory Smith navštívil aj Veliteľstvo vzdušných síl Ozbrojených síl SR vo Zvolene a VP VO Lešť. Počas pobytu na Slovensku sa americký hosť stretol aj s hlavným poddôstojníkom OS SR štábnym nadrotmajstrom Vladimírom Belušom. Rokovali o rozširovaní spolupráce a vzdelávaní poddôstojníckeho zboru OS SR v spolupráci s veliacim poddôstojníkom Veliteľstva jednotiek americkej armády v Európe štábnym nadrotmajstrom Craigom A. Adamsom. Pri rozlúčke štábný nadrotmajster Smith konštatoval: „Slovenské Sily pre špeciálne operácie sú nám rovnocenným partnerom a som poctený, že tu mám veľa dobrých priateľov.“

Foto: U.S. Air Force

• Príslušníci slovenského kontingentu v misii UNFICYP na Cypre 20. novembra zvíťazili v Súťaži vojenských zručností. Náročná súťaž preverila fyzickú kondíciu aj vedomosti súťažiacich z topografie, vodičské zručnosti, schopnosť spolupráce v tíme, reakcie na incidenty v nárazníkovej zóne, zručnosti zo streleckej prípravy a poznanie zbraní. Kolektív reprezentujúci Sektor 4 pod vedením nadporučíka Jána Migasa zaslúžene získal víťaznú trofej. Druhé miesto obsadil tím príslušníkov Mobilných záložných síl (Mobile Force Reserve), ktorého členom bol aj slovenský desiatnik Jozef Juriga.

• V treťom novembrovom týždni príslušníci 12. mechanizovaného práporu z Nitry absolvovali v Centre výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkanová – Hronsek odborný kurz Bojová streľba Vojenskej polície III. stupňa. Pripravujú sa na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky v operácii ISAF, do Afganistanu by mali vycestovať ešte v tomto roku.

• Na oddelení výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy odboru špecializovaných zdravotníckych a veterinárnych činností Úradu hlavného lekára Ružomberok s pracoviskom v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnil Vstupný odborný výcvik vojenských profesionálov zdravotníckych odborov OR-2 - odborná časť. Bol zameraný na poskytovanie prvej pomoci v rámci zdravotníckeho zabezpečenia jednotky, zdravotnícky odsun chorých a zranených či riadenie a usmerňovanie činnosti podriadených špecialistov zdravotníckej služby.

• Strelci-operátori mechanizovaných práporov absolvovali v Kamenici nad Cirochou streľbu protitankových riadených striel (PTRS). Zúčastnili sa na nich príslušníci práporov a jednotiek priamo podriadených 2. mechanizovanej brigáde spoločne s príslušníkmi 1. mechanizovanej brigády z Topoľčian. Cieľom bol výcvik strelcov-operátorov bojových vozidiel pechoty (BVP-1) a bojových prieskumných vozidiel (BPsV) zameraný na obsluhu v navádzaní PTRS 9M14M MALUTKA aj na zdokonalenie návykov a zručností profesionálnych vojakov v streleckej príprave a v obsluhu rôznych zbraňových systémov.

• V priestore United Nations Protected Area v Nikózii sa 26. novembra uskutočnil výcvik príslušníkov Mobile Force Reserve pod vedením slovenských vojenských policajtov pôsobiach v štruktúre Force Military Police Unit v mierovej operácii UNFICYP. Praktickému výcviku predchádzala teoretická časť, kde sa príslušníci MFR z britského, argentínskeho a slovenského kontingentu oboznámili s taktikou a činnosťou jednotlivca pri potláčaní davu.

• V dňoch 26. – 29. novembra sa príslušníci ZaSKIS zúčastnili na medzinárodnom cvičení kybernetickej ochrany NATO Cyber Coalition 2013. Jeho cieľom bolo najmä precvičenie spoločného formátu pri riešení incidentov, pri zdieľaní informácií NATO a spolupráci. Námetom bola infiltrácia malvéru do simulovanej infraštruktúry, ktorý sa šíril elektronickou komunikáciou a bol spustený na pracovnej stanici. Cvičenie sa konalo v spolupráci s Národným bezpečnostným úradom, CSIRT.SK, NATO NCIRC TC a tímom LEGAL.

Irackí špecialisti začali pod dohľadom zástupcu vedúceho odboru výcviku centra, českého kapitána Petra Tomiczeka prehliadať budovu. Prieskum zistil, že v nej pravdepodobne improvizovane vyrábajú výbušniny. Úlohou irackých frekventantov bolo identifikovať ich a zistiť, aká forma – typ výbušniny sa v ktorej miestnosti pripravuje. Rovnako aj z akých chemikálií a prekursorov sa vyrába. Mali zozbierať čo najviac informácií, fotodokumentov, aby ich potom vedeli odovzdať ďalším jednotkám – špecialistom, ktorí sa s týmto ohrozením vyrovnávajú.

Iračania v Novákoch

Špecializovaný kurz pre 14 príslušníkov irackej armády zorganizovalo Medzinárodné centrum výnimočnosti pre oblasť EOD (NATO EOD CoE), ktoré je jedinou inštitúciou NATO na Slovensku a sídli v Trenčíne. Kurz absolvovali v Centre testovania munície v Novákoch.

Slovenská pomoc Iraku

„Cieľom kurzu je výcvik kvalifikovaných špecialistov a rozšírenie ich vedomostí v oblasti teórie i praktickej výroby, detekcie, identifikácie a neutralizácie podomácky vyrábaných výbušnín, ktoré sú hlavným komponentom a výbušnou zložkou až 80 percent improvizovaných nástražných výbušných systémov vo svete,“ vysvetlil veliteľ EOD CoE plukovník Jaroslav Bielený. Podľa neho sa irackí inštruktori počas kurzu naučili aj základy a chemické zloženie jednotlivých zmesí podomácky vyrábaných výbušnín. Tiež rozpoznávať laboratória, predmety, zariadenia a pomôcky na domácku výrobu

výbušnín a oboznámili sa s bezpečnostnými opatreniami pri práci s nimi. „Pre našich irackých partnerov sme pripravili dokonalú repliku chemického laboratória s vybavením. Ich úlohou je počas kurzu identifikovať jednotlivé chemické látky a pomôcky na ich výrobu,“ spresnil Bielený. Irackí špecialisti cvičiaci v Novákoch majú podľa Bieleného praktické skúse-

nosti, a práve tento kurz rozšíri ich obzor v oblasti teórie.

Minister obrany Martin Glváč vníma kurz ako potvrdenie líderskej pozície Slovenska v rámci Severoatlantickej aliancie v oblasti likvidácie výbušných prostriedkov: „Je to významný príspevok v rámci partnerských vzťahov s Irakom, kde sú, žiaľ, útoky s použitím výbušnín takmer

na dennom poriadku.“ Minister potvrdil, že Slovensko v podobných aktivitách bude pokračovať. Zorganizovanie kurzu pre Iračanov v Novákoch víta aj náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Peter Vojtek. „Naši vojaci majú bohaté skúsenosti z Afganistanu, kde často nachádzali práve takéto laboratóriá na podomácky vyrábané výbušniny, a preto majú čo ponúknuť našim irackým kolegom,“ povedal Vojtek.

Spokojný iracký generál

Iracký generál Alaa Shihab Ahmed Al-Badri vysoko hodnotí prínos kurzu pre irackých vojakov a zvyšovanie ich odbornej pripravenosti: „Naši špecialisti sa pri svojej práci denne stretávajú s množstvom nástražných výbušných systémov i podomácky vyrobených výbušnín, preto sme veľmi radi, že na Slovensku majú možnosť zoznámiť sa s novými poznatkami a postupmi pri ich vyhľadávaní a likvidácii. Po návrate do Iraku budú školiť svojich

podriadených.“ Po absolvovaní výcviku budú podľa irackého generála vojaci ešte úspešnejší a celý proces môže byť bezpečnejší. „Je doslova symbolické, že slovenskí vojaci počas svojho pôsobenia v operácii Iracká sloboda pomáhali odmiňovať našu krajinu a teraz cvičia v podobnej činnosti našich špecialistov,“ konštatoval spokojný iracký generál.

Kurz je organizovaný a z veľkej časti financovaný z prostriedkov aliančného programu Science for Peace and Security. Plukovník Jaroslav Bielený pripomína, že hlavnou úlohou Centra je výcvik špecialistov Aliancie a partnerských krajín v odstraňovaní nevybuchnutej munície a výbušných systémov: „Centrum získalo akreditáciu NATO v apríli 2011, ľudia, ktorí absolvovali naše kurzy, sú certifikovaní odborníci v odstraňovaní podomácky vyrábaných výbušnín alebo konvenčnej munície, prípadne EOD špecialisti – dôstojníci, ktorí vedú výcvik a operácie v rámci svojej armády, krajiny. Celkovo sme od certifikácie Centra vyškolili približne 350 odborníkov z 24 krajín NATO a Partnerstva za mier.“

V trenčianskom centre EOD CoE v súčasnosti pracujú špecialisti z Českej republiky, Maďarska, Rumunska, Poľska a Slovenska. Podľa plukovníka Bieleného Francúzov, ktorí nedávno odišli, by v blízkej budúcnosti mali nahradiť špecialisti z USA. Záujem o pôsobenie v trenčianskom centre prejavilo aj Belgicko, Nemecko a Nórsko.

Kuchárka je na internete

V centre majú len hŕstku inštruktorov – špičkových odborníkov. Preto pri prí-

prave kurzov úzko spolupracujú s Národným centrom EOD v Novákoch. Jeho špecialisti pomáhajú pri výcviku. Ide o odborníkov, ktorí majú bohaté skúsenosti napríklad z operácií ISAF v Afganistane (v spomínanej operácii získal neoceniteľné poznatky s riadením logistického zabezpečenia aj plukovník Bielený).

Podomácky vyrábané výbušniny sú preto také rozšírené, lebo chemikálie na ich prípravu sú vo svete dostupné a ich príprava si nevyžaduje veľké odborné vedomosti. V súčasnosti sú na internete prakticky všetky možné návody na ich zhotovenie. Doslova kuchárky, ako ich vyrobiť. Pritom podľa plukovníka Bieleného tieto výbušniny majú pomerne veľkú účinnosť a denne ich používajú teroristi napr. v Iraku či Afganistane.

Irackí špecialisti si po úspešnom absolvovaní kurzu odvážali domov okrem certifikátu aj všetky dostupné materiály z priebehu kurzu. Ich úlohou je podľa vyjadrenia plukovníka Bieleného zriadiť obdobný výcvik priamo v podmienkach irackých ozbrojených síl. „Takýto výcvik zatiaľ u nás v Iraku abscentuje,“ priznal iracký generál Al Badri. Cieľom kurzu je aj výmena skúseností. Lebo v Iraku príslušníci ozbrojených zložiek čelia denne podomácky vyrobeným nástrahám. V niektorých oblastiach je takých útokov až niekoľko desiatok za deň. Samotní Iračania priniesli aj obrovské množstvo videomateriálu a fotografií z reálneho nasadenia a následkov takých útokov. Pre trenčianske centrum predstavujú ne-dôležitú pomoc.

Text a foto: Jozef Žiak

Rodina sto rokov v službe

Už 39. rok pracuje v prospech rezortu obrany pani Alena Áčová. Jej manžel generálporučík Marián Áč je profesionálny vojak o rok menej. Ich synovia, poddôstojník Martin a dôstojník Michal, slúžia vo vojenskej uniforme 13 a 12 rokov.

„Samozrejme, naša rodina si tiež plánovala spoločné víkendy či dovolenky, no keď do toho prišli služobné povinnosti, zo strany manželky nikdy nepadla otázka Prečo zase ty?, alebo Nemohol by si sa z toho nejako vyzuť?“, s uznaním spomenie genpor. Áč, náčelník Vojenskej kancelárie prezidenta SR.

Vyznamenanie aj pre ženy

V spoločnosti často rezonujú príbehy známych rodín hercov, športovcov, lekárov či iných povolání. Áčovci patria k tým, ktorí všetci venujú svoju kariéru rezortu obrany. „Niekedy sa trochu cítim skoro ako polovojak. O to lepšie viem pochopiť prácu vojakov. Viem aj to, že len málokto by niečo dosiahol bez dobrého rodinného zázemia,“ konštatuje pani Alena Áčová, ktorá v Liptovskom Mikuláši pracuje v Personálnom úrade GŠ OS SR. Dodáva: „Iste som bola smutná, keď sa manžel pre služobné povinnosti nemohol zúčastniť ani na jednej zo stužkových slávností našich synov. Ešte neveselšie bývalo, keď chýbal na Vianoce...“ „Pred prvým vianočným odlúčením sme presunuli spoločnú štedrú večeru na november, pretože Vianoce v roku 1993 som už trávil ako vojakský pozorovateľ v africkej Libérii,“ spomenie generálporučík Marián Áč. „Bolo nás tam

desiatka Slovákov, z paliem sme si urobili stromček, dvere vysadené z pántov poslužili ako slávnostný stôl a rybu sme si kúpili na miestnom trhu...“

Ako vojakský pozorovateľ prežíval Vianoce aj v rokoch 1997, 2004, 2005 a 2006. Bolo to v Bosne a Hercegovine. „Okrem toho rok študoval v USA, pol roka v Holandsku a ak zarátam manželovo dochádzanie do Bratislavy, doba našich služobných odlúčení už presiahne azda sedemnášť rokov. To je takmer polovica nášho manželstva,“ uvedie pani Áčová hlavné negatívum, ktoré ich rodine prináša vojenská služba. Respektíve – ona to

ako negatívum ani necharakterizuje. „Vedela som, že si beriem vojaka a že vojenská služba pre neho znamená život. Dôležité je, že si zázemie, ktoré má, váži a cení. No tak či tak – občas si položiť otázkou, či raz začnú dostávať vyznamenania za statočnosť aj manželky vojenských profesionálov. Teda – aspoň tie, ktoré takýto život zvládli,“ zasmeje sa.

O hrdosti

Keď sa generálporučík Áča pýtame, aký má recept na manželstvo, ktoré je vystavené aj takým dlhým odlúčeniam, po chvíli zamyslene odpovie: „Pravdaže, vždy je to individuálne. Čo sa týka nás, popri vzťahu vždy bola na oboch stranách podpora a dôvera. Ak si niekto myslí, že platí to známe čo oko nevidí, to srdce nebolí, nebudem s ním súhlasiť. To je len taký prvoplánový úhybný manéver a ten spomenutý vzťah je tak či tak zasiahnutý...“ Jeho manželka prikývne, no dodá: „Tiež sa mi vidí, že mladí dnes akoby menej vydržali, nie všetci vedú prekonávať prekážky, hneď pri prvom väčšom probléme sa rozvádajú alebo utekajú zo vzťahu, ako keby im chýbala zodpovednosť...“

Ich starší syn od 16 rokov pôsobil v Dukle Banská Bystrica ako reprezentant v modernom päťboji. Po ukončení kariéry vrcholového športovca sa rozhodol, že vstúpi do radov Vojenskej polície. Mladší syn si vybral štúdium na vojenskej akadémii, hoci bol prijatý aj na civilné vysoké školy. Absolvoval komunikačné informačné systémy. „Nikdy sme ich neovplyvňovali v tom smere, že by mohli či museli byť vojaci. No keď nám jeden a potom aj druhý oznámili, že sa rozhodli pre vojenskú službu – teda vojenskú kariéru, bol som rád, podporoval som ich rozhodnutie a teraz som na nich hrdý. Tak ako na ostatných vojakov, ktorí svoje povolanie berú viac ako robotu od - do...“ povie generálporučík Áč. Dodá: „Aj keď sa to u nás možno až tak nevnímame, slúžiť štátu je dôstojná práca. Sú to, pravdaže, nielen vojaci, ale aj zamestnanci, lekári, učitelia, policajti, právnicki, hasiči... Pomáhajú, zachraňujú, sú príkladom pre ostatných. Teda – mali by byť,“ dodá pevným hlasom muž, ktorého rodina slúži štátu už 102 rokov.

Text: Pavol Vitko

Foto: archív M. A.

Do deviateho ročníka literárnej súťaže Ministerstva obrany SR pre študentov stredných a vysokých škôl sa zapojilo vyše 200 autorov. Z ich prác komisia vybrala päť najlepších príspevkov. Konečné poradie určila verejnosť hlasovaním na facebookovom profile MO SR. Téma znela *Pomoc vojakov doma – pri povodniach, požiaroch a iných krízových situáciách*. Na prvom mieste sa umiestnil Radovan Potočár z Masarykovej univerzity v Brne s prácou *Prehodiť, prekvapiť, pomôcť* (1 329 hlasov), ktorú uverejňujeme. Komisia rezortu obrany udelila mimoriadnu cenu študentom špeciálnej školy – Odborného učilišťa Mila Urbana pri Spojenej škole internátnej v Námestove Dávidovi Kutlákovi a Petrovi Rusnákovi.

Radovan Potočár:

Prehodiť, prekvapiť, pomôcť

Prehodiť

Všetci ticho, píšeme. Slovenčinár sa pomedzi lavice prechádza s rukami za chrbtom. Krúži okolo nás ako satelit. Špionážny. Oči na hodinkách. Písomková atmosféra.

Do toho výstrel. A ďalší. Súvislá strelba. Na strelnici za kasárňami sa práve začína maličká vojna. Cez otvorené okno vojenské cvičenie dolieha do triedy.

„To snáď nie je pravda!“ mení satelit svoju dráhu a tvári sa, akoby práve zistil, že všetci opisujeme. Dupoce k oknu a kým ho zatvára, všetci opisujeme.

„Robiť bordel, na to by ich bolo, darmožráči jedni. A na čo sú komu? Platíme ich jak sprostí. Darmonožráči sú to.“

Kasárne stoja hneď za školou, susedíme. Pán učiteľ na ne nadáva vždy, keď sa pozrie z okna.

„Vojaci to majú pekné, opravené, vynovené, pozrite. To len nám padá omietka na hlavu.“

„Polovica z tých budov musí byť prázdna.“

„Oni si ešte aj trávniček kosia, aha.“

Nás vojaci nezaujímali. Nikdy sme žiadnych nestretli. Boli neviditeľní. Neexistovali. Existoval len múr za pozemkom školy a strechy za ním. A koniec.

Zlomilo sa to raz na telocviku. Hrali sme futbal na školskom dvore a jedna strela (príliš silná, vysoká aj ďaleká) skončila za múrom. Bolo po lopte. Definitívny koniec.

Neúspešný útočník sa vybral zabúchať vojakom na bránu. Nedávali sme mu šancu. Kým kráčal ku kasárňam, rozmýšľali sme nad exemplárnym trestom.

Skôr než sa však stihol dostať k bráne, lopta sa z ničoho nič objavila vo vzduchu a spoza múra priletela na ihrisko. Malý útočník sa druhýkrát narodil.

Striel za múr neskôr pribúdalo. Za osem rokov na gympli sa nám lopty vrátili vždy.

Prekvapiť

„Chýba už len pár centimetrov a potok Podlužianka sa preleje cez hrádzu, následne zaleje budovu základnej školy v Leviciach a zatopí aj obývanú časť okresného mesta.“ „V okrese Levice vyhlásil dnes povodňový krízový štáb mimoriadnu situáciu.“ (TASR)

Situácia zakŕňovala s každým centimetrom. Potok, ktorý obyčajne má čo robiť, aby prežil suchšie letá, Veľkú noc 2013 zdramatizoval veľkou vodou. Na hrádzu pribudli vojaci. Potôčik niekde v Leviciach, samozrejme, nie je Dunaj v Bratislave a večerné správy by si našli tému aj bez neho. Pre ľudí žijúcich vedľa vody však išlo do tuhého.

Na moste cez potok bolo rušno. Hasiči, vojaci a policajti sa zliali do masy žltých a oranžových reflexných viest, pomedzi to postavy v uniformách a po stranách hlúčiky zvedavých. Úľ. Jeden z tých uniformových ma zastavil a nepustil ďalej: most uzavretý.

Na chvíľu som si zastal medzi tých zvedavých (zbytočných, zavádzajúcich) a skúšal tomu uveriť: potok, kde sa v lete horko-ľážko dajú omočiť lýtky, teraz zaplnil koryto, vyšplhal sa po hrádzu, a nebyť vriec s pieskom, už by natekal do školy a domov, prinášal bahno a odnášal všetko ostatné.

Rýchlo sa zotmievalo. Kým som si spomenul, že v ruke mám tašku do obchodu, postavy vo vestách sa zmenili na svetielka pobehujúce po hrádzi. Jedno zo svetielok na moste som spoznal.

Obklopený postavami v maskáčoch, navlečený v montérkach a reflexnej veste, nasýpal piesok do vriec pán učiteľ. Slovenčinár, satelit. Čerstvý dôchodca. Chvíľu mi trvalo, kým som uveril.

„Pán učiteľ! Dobrý!“

„Sa nepreleje. S chalanmi vrecujeme od obeda,“ odzdravil.

A aj toto mi chvíľu trvalo: chalani – vojaci.

Pán učiteľ býval v dome hneď vedľa potoka. Rohožku pred vchodom mal momentálne zhruba na úrovni Podlužianky.

Starý pán učiteľ bol v ten večer jediný dobrovoľník v protipovodňovom úli. Vrecoval za dvoch. Nezastavil sa od obeda. (Dozvedel som sa od chalanov.)

Pomôcť

Pán učiteľ a chalani veľkonočnú vodu zastavili. Podlužianka opadla, vrecia s pieskom ešte chvíľu mrzuto stáli na brehu a keď sa stratili aj tie, bolo po všetkom. Škola zostala celá. Rohožka pred vstupom suchá. Pán učiteľ sa vrátil domov a chalani do kasární.

Pomoc pri povodniach však zďaleka nie je len maličké armádne púť. Vojakov predsa nemáme iba na to, aby suplovali prácu iných. Máme ich na to, aby sa starali o našu bezpečnosť. Armáda nemôže nahradiť ani políciu, ani hasičov, ani zanedbanú protipovodňovú ochranu.

V situáciách, keď ide do tuhého, však vojaci môžu byť čiernym Petrom. Viete si predstaviť, kde inde vziať akcieschopnú a dobre organizovanú skupinu ľudí, ak sa zo dňa na deň začnú topiť snehy, príde veterná smršť alebo rozhorí les v národnom parku? Chalani z kasární sú ideálna voľba.

„Bližšie k ľuďom“ je prázdny heslom, frázou, kým o nič nejde. Avšak len čo sa hrádzu riek scvrknú na centimetre, z peknej frázy sa stáva nevyhnutnosť. Ak napnuté sily iných nestačia, na rade je čierny Peter. Nedáva zmysel, aby technika, ktorá môže pomôcť, nepomohla a aby sily, ktoré môžu byť užitočné, zostali nevyužitú. Ruky, ktoré dokážu strieľať, predsa dokážu oveľa viac. Dokážu pomôcť. Zastaviť vodu. Chrániť majetok. Alebo prehodiť loptu. Darmonožráči.

Foto: Ivan Kelemént

DUKLA: na špici vodný slalom a karate

Klaudio
Farmadín

Vodný slalomár Alexander Slafkovský v rámci olympijských športov a karatista nadrotmajster Klaudio Farmadín spomedzi neolympijských disciplín zvíťazili v hodnotení najúspešnejších športovcov VŠC Dukla Banská Bystrica za rok 2013. Aj v kategórii juniorov boli najúspešnejší vodní slalomári Jakub Grigar a Patrik Gajarský. Celkove mal klub v pláne získať v uplynulom roku na vrcholových podujatiach 23 medailí. Vybojoval ich 28. O dve viac ako v roku 2012.

„Popri vynikajúcich úspechoch našich zverencov ma nesmierne teší, že po desaťročiach tréningov v provizóriu máme v Liptovskom Mikuláši konečne slušné zázemie,“ konštatoval hlavný tréner vodných slalomárov Peter Mráz. A dodal: „Aj vďaka ministerstvu obrany a Dukle sa po 20 rokoch konečne od tohto leta už neprezliekame v zatuchnutých šatniach, ktoré ostali po provizórnych ubikáciách pre staviteľov Liptovskej Mary. Teplo, sucho, sauna či regeneračná linka, čo je inde absolútna samozrejmá, je teda pre nás tým najlepším darom k našim úspechom.“ A čo tento rok? „Majstrovstvá sveta sú v USA a juniori majú svetový šampionát

v Austrálii, takže ich nebudeme obsadzovať v takom počte, ako keď boli vlni oboja šampionáty u nás v Liptovskom Mikuláši. No i tak verím, že pozície na špici sveta aj Európy obhájime.“

Najlepší reprezentant Dukly v neolympijských športoch ndrtn. Klaudio Farmadín (na fotografii) sa venuje karate od piatich rokov. Priviedol ho k nemu otec, tiež karatista a bývalý majster Československa, ktorý mal najväčšie úspech koncom sedemdesiatych rokov, keď trénoval v Dukle Žilina. Klaudio má 35 rokov a keďže výkonnosť karatistov je najvyššia zvyčajne okolo tridsiatky pýtame sa ho, čím to je, že aj po nej sa udržiava v takej skvelej forme? „Sú v tom skúsenosti z dlhoročného tréningu a aj to, že som vo VŠC Dukla. Ak by som nebol dobrý, tak sa so mnou rýchlo rozlúčia, no keďže mám v Dukle vynikajúce podmienky a motiváciu, tak mi to stále ide. K. Farmadína čakajú v roku 2014 majstrovstvá Európy vo Fínsku a svetový šampionát v Nemecku. Aké má ciele? „Ak získam aspoň zemiakovú medailu, teda 4. miesto na jednom zo šampionátov, bol

by to úspech. Alebo že by som mal šťastie ešte viac?“

Najlepší športovci VŠC DUKLA za rok 2013

OLYMPIJSKÉ ŠPORTY

1. Alexander SLAFKOVSKÝ – vodný slalom, tréner Stanislav GEJDOŠ: Majstrovstvá sveta Praha /Česká republika 11. – 15. 9. 2013
2. miesto C1, Svetový pohár 1. miesto Augsburg /Nemecko/ 29. – 30. 6. 2013, celkovo 5. miesto.

Na 2. až 6. mieste sa bez určenia poradia umiestnili: Anastasia KUZMINOVÁ – biatlon, István LÉVAI – zápasenie, rtm. Milan RANDL – džudo, ndrtn. Matej TÓTH – atletika, Miroslav ZAŤKO a Ľubomír BEŇO – rýchlostná kanoistika.

NEOLYMPIJSKÉ ŠPORTY

1. ndrtn. Klaudio FARMADÍN – karate (do 84 kg): Majstrovstvá Európy Graz /Rakúsko/ 24. – 26. 5. 2013 – 1. miesto Goju-ryo, kumite, Majstrovstvá sveta Cape Town /Južná Afrika/ 13. – 15. 9. 2013, 2. miesto Goju ryo, do 84 kg. Na 2. a 3. mieste sa bez určenia poradia umiestnili Marián JUNG – vodný motorizmus a Jana PURDJAKOVÁ – kultúristika

JUNIORI

1. Jakub GRIGAR – vodný slalom, Tréner Jozef MARTIKÁN, Majstrovstvá sveta juniorov Liptovský Mikuláš 17. – 21. 7. 2013: 1. miesto K1, Majstrovstvá Európy juniorov Bourg St. Maurice /Francúzsko/ 23. 7. – 5. 8. 2013: 1. miesto K1. Bez poradia na 2. a 3. mieste sa umiestnili tiež vodní slalomári Martin MRAČNA a Tomáš DŽURNÝ.

Juniori do 23 rokov:

1. Patrik GAJARSKÝ – vodný slalom, tréner Juraj ONTKO, Majstrovstvá sveta juniorov Liptovský Mikuláš 17. – 21. 7. 2013 1. miesto C1, do 23 rokov. Ďalej boli v tejto kategórii ocenení slob. Martin HALČIN – vodný slalom a Matej KOVÁČ – vzpieranie

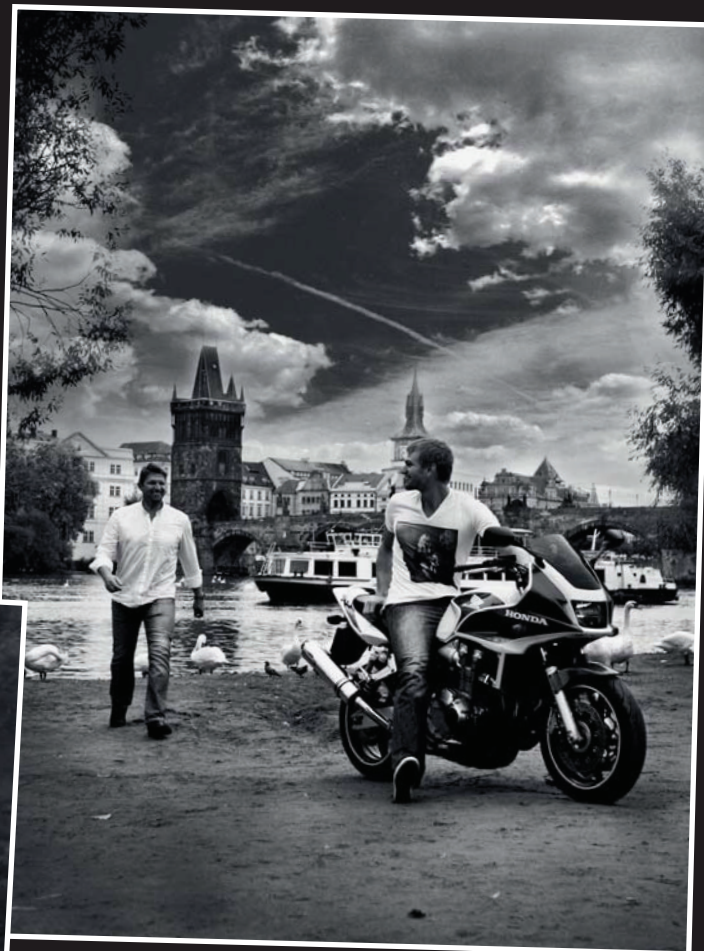
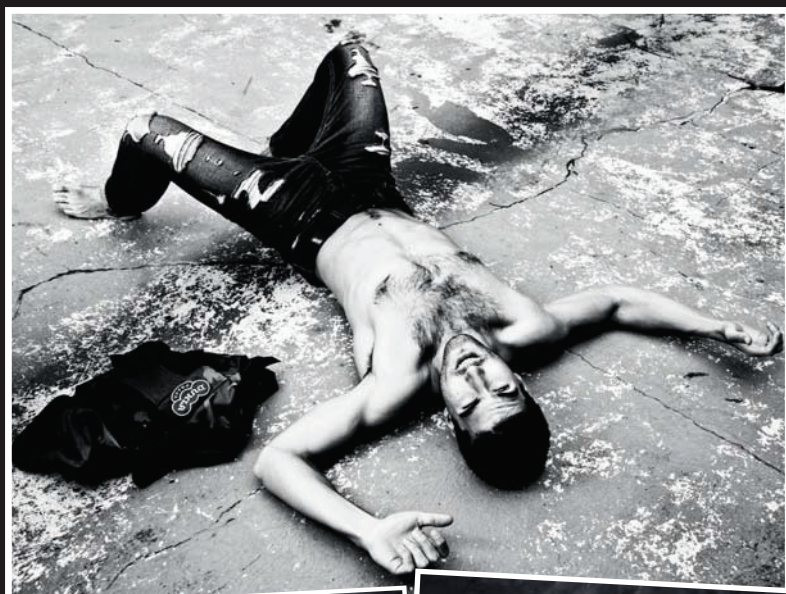

Jakub Grigar

DUKLA 2013	ZLATO	STRIEBRO	BRONZ	SPOLU
MAJSTR. SVETA	2	4	3	9
MAJSTR. EURÓPY	3	1	4	8
MAJSTR. SVETA JUNIOROV	3	1	2	6
MAJSTR. EURÓPY JUNIOROV	1			1
VOJENSKÉ MAJSTR. SVETA (CISM)	1	1		2
SVETOVÁ UNIVERZIÁDA	1	1		2
SPOLU	11	8	9	28

ŠTÝL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Saudek pre Duklu

Už po šiesty raz vytvoril obrázky pre nástenný kalendár Armádného športového centra Dukla Praha svetoznámy fotograf Jan Saudek. Ako vždy, zaujal: dvojnásobná olympijská medailistka oštepárka Barbora Špotáková mu pózovala nahá so štvormesačným synom Jankom v náručí. Dva obrázky sú s mečom. Na jednom je snowboardistka Eva Samková, na druhom kanoista Filip Dvořák. Na nemenej provokatívnych obrázkoch pózujú majster sveta v hode oštepom Vítězslav Veselý s golfistkou Klárou Spilkovou, atléti Pavel Maslák a Zuzana Hejnová, olympijský víťaz na horskom bicykli Jaroslav Kulhavý, vodná slalomárka Štěpánka Hilgertová, skokan na lyžiach Jan Matura s lyžiarskou akrobatkou Nikolou Sudovou či snowboardistka Ester Ledecká. Zábery sú parafrázami starších známych Saudkových fotografií. Na fotografii nazvanej *Hey Joe* napríklad kedysi pózovali Jan Saudek s bratom Karlom pred Karlovým mostom v Prahe s motorkou. Teraz sú na obrázku namiesto nich skifár Ondřej Synek a tréner Petr Blecha. Kalendár uviedli na vyhlásení cien Armádného športovca roka. Vyšiel v náklade 6 600 kusov a je nepredajný.

Foto: Jan Saudek, ASC Dukla Praha

Delo v bielom

Najmenšia a najľahšia digitálna zrkadlovka Canonu **EOS 100D** (116,8×90,7×69,4 mm, 410 g), na niektorých trhoch predávaná ako EOS Kiss7 sa stala v histórii spoločnosti Canon prvou zrkadlovkou, ponúkanou aj v bielej farbe. Presnejšie – vo veľmi elegantnej kombinácii bielej a svetlosivej. Žiaľ, zatiaľ ju možno kúpiť len v Japonsku, a to buď s objektívom typu pancake EF 40 mm F2,8 alebo s tradičným setovým objektívom 18 - 55 mm.

Mobil na zápästí

Len nedávno sme písali o pokročilých inteligentných hodinkách, ktoré pracujú ako periférne zariadenie mobilného telefónu alebo tabletu. **Neptune Pine** kanadskej spoločnosti Neptune Computer Inc. je skutočný smartfón. Má displej TFT s rozlíšením 320 × 240 pixelov a uhlopriečkou 2,4 palca. Poháňa ho dvojjadrový procesor Snapdragon S4 s 512 MB pamäte RAM. Umožňuje telefonovať, posilať SMS a prehliadať internet. Operačný systém je Android 4.1 Jelly Bean. Zariadenie možno sňať z remienka a používať ako bežný malý telefón s fotoaparátom 5 Mpix a bleskom LED. K dispozícii je aj predná kamera VGA, takisto s LED bleskom. Rozmery zariadenia sú 66 × 53,5 × 14,2 mm a hmotnosť 60,8 g. Nechýbajú WiFi, Bluetooth 4.0, rozpoznávanie hlasu, slúchadlový port, 16 alebo 32 GB internej pamäte. Batéria by mala vydržať 7 hodín prezerania internetu cez WiFi, 10 hodín prehrávania hudby, 5 hodín prehrávania videa a 5 dní v pohotovostnom režime. Hodinky možno spárovať so zariadeniami s Androidom alebo iOS, aby zobrazovali notifikácie. Uvádzacia cena bola 200 dolárov.

FILM

Zlodejka kníh

Neveľmi známy britský režisér Brian Percival sfilmoval knižnú predlohu Austrálčana s nemeckými a rakúskymi koreňmi Markus Zusaka *The Book Thief*, mnohými cenami venčený román pre mládež, medzinárodný bestseller z roku 2005. Titulnou hrdinkou nemecko-americkej filmovej drámy z čias druhej svetovej vojny je deväťročná zlodejka kníh Liesel Meminger (Sophie Nélisse). Žije u opatrovníkov Hubbermanovcov (Geoffrey Rush a Emily Watson), ktorí vo svojom dome ukrývajú kedysi slávneho židovského boxera Maxa (Ben Schnetzer). Tak ako v knihe, aj rozprávačom filmu je Smrť. Hudbu k viac než dvojhodinovému príbehu skomponoval spielbergovský skladateľ, držiteľ piatich Oscarov John Williams.

VIDEO

Argo – rozšírená verzia

Dráma herca a režiséra Bena Afflecka, ocenená Oscarom za najlepší film, najlepší scenár a najlepší strih roka 2012, sa vracia na diskoch Blu-ray v rozšírenej dvojdiskovej verzii. Bryan Cranston, Ben Affleck, John Goodman, Taylor Schilling, Alan Arkin a ďalší hrajú v príbehu podľa skutočných udalostí o riskantnej akcii na oslobodenie amerických rukojemníkov v Teheráne po islamskej „revolúcii“ v roku 1979. Medzi bonusmi je dokument o skutočnej akcii CIA i o dôvodoch, ktoré viedli k jej odtajneniu. Nechýbajú komentáre tvorcov, reportáže z nakrúcania, rozhovory s autormi, mapy, schémy a fotodokumentácia. Najdôležitejší je však nový režisér-zostrih snímky, ktorá narástla takmer o desať dosiaľ nevidených minút.

Doba náramková

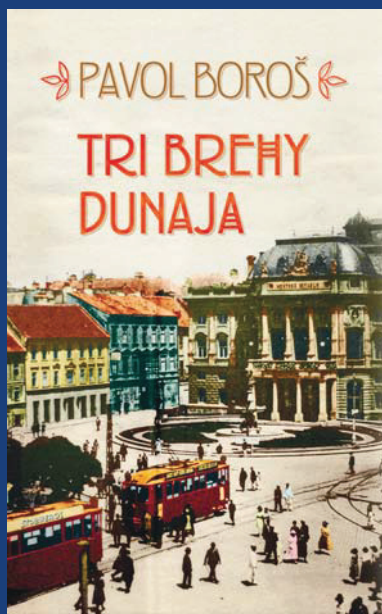
Ešte nedávno to boli len obyčajné farebné pružky gummy, plastu či silikónu. Dnes vyzerajú takmer na chlp rovnako, ale vnútri ukrývajú procesory, pamäte, batérie, vysielacie, prijímače, objektívy, senzory a kadečo iné. Najlacnejší náramok Vybe za necelých 30 eur upozorní vibráciami na správy a volania, ba umožňuje aj odmietnuť hovor. Fixbit Force okrem merania krokov či sledovania spánku poskytuje svietiacimi diódami informácie o hovoroch a správach, prichádzajúcich na spárovaný mobilný telefón, ale nechýba mu ani displej OLED. Náramok Jawbone Up je odolný voči vode, okrem krokov ráta prijaté a spaľené kalórie a poslúži aj ako vibračný budík. To všetko je nič oproti konceptu Nissmo od automobilky Nissan. Má zachytávať pulz a porovnávať ho s aktuálnou rýchlosťou vozidla, upozorňovať na potrebu návštevy servisu, dažď, námrazu či aktuálne prekážky na ceste, merať priemernú spotrebu a maximálnu rýchlosť.

KNIHA

Tri brehy Dunaja

Príbeh románového debutu slovenského autora Pavla Boroša sa odohráva v Bratislave krátko po skončení prvej svetovej vojny a vzniku Československej republiky. Vojna už síce výrazne zasiahla do osudov hlavných postáv, ale ich skutočný boj sa ešte len začína. Michal, ktorý prerušil štúdiá v Prahe, pôsobí ako dôležitý predstaviteľ novej československej armády. Sándor, jeho priateľ zo strednej školy, sa ako Maďar a syn popredného prešporského advokáta ocitá na druhej strane bariády – medzi tými, ktorí by radi dosiahli pripojenie mesta k Maďarsku. A aby to nebolo celkom jednoduché, Sándor miluje Michalovu sestru Hanku. Politická situácia sa zo dňa na deň mení a na jej pozadí sa odohrávajú osobné drámy predstaviteľov troch pre Bratislavu takých príznačných národností.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

JANUÁR

1. január

1959 Kubánsky diktátor Fulgencio Batista ušiel pred povstaleckými oddielmi Fidela Castra.

4. január

1944 Druhá svetová vojna: V rámci Žytomyrsko-berdyčevskej operácie, na ktorej sa zúčastnila aj 1. čs. samostatná brigáda v ZSSR, Červená armáda oslobodila mesto Biela Cerkev (Ukrajina).

5. január

1849 Revolučné roky 1848 – 1849: Hlavný veliteľ cisárskych vojsk knieža Alfred Windischgrätz obsadil Pešť a Budín.

7. január

1979 Vietnamské vojská obsadili hlavné mesto Kambodže Phnom Penh a zosadili vládu Červených Kmérov.

9. január

1944 Druhá svetová vojna: V Jefremove (Rusko) sa začala formovať 2. čs. paradesantná brigáda v ZSSR.

10. január

1994 V Bruseli účastníci summitu NATO schválili projekt Partnerstvo za mier a plán na utvorenie medzinárodných jednotiek, ktoré mali zasahovať v krízových oblastiach východnej Európy.

12. január

1954 Minister zahraničných vecí USA John Foster Dulles začal propagovať doktrínu nasadenia nukleárných zbraní ako odpoved' na akýkoľvek útok proti štátom NATO.

22. január

1944 Druhá svetová vojna: Jednotky USA sa vylodili pri Anziu (Taliansko).

25. január

1924 V Paríži podpísali spojeneckú zmluvu medzi Francúzskom a Československom, ktorou sa ČSR začlenila do francúzskeho spojeneckého systému.

26. január

1699 Podpísanie Karlovackého mieru s Osmanskou ríšou znamenalo pre krajiny pod vládou Habsburgovcov ukončenie tureckej hrozby.

28. január

814 V Aachene (Nemecko) zomrel Karol I. Veľký (* okolo r. 748), kráľ Franskej ríše a rímsky cisár.

29. január

1949 Vojenské kolégium Štátneho súdu v Prahe odsúdilo generála Heliodora Píku na trest smrti.

Zostavila: Jana Tulkisová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Ovplyvňuje život v ozbrojených silách rodinkárstvo či šikano-
vanie?

! Jedným z mýtov, ktoré sprevádzali proces profesionalizácie Ozbrojených síl Slovenskej republiky bola domnienka, že pro-
fessionalizácia ozbrojených síl prinesie automatické odstránenie niektorých sociálnopatologických javov. Predovšetkým malo ísť o vytratenie negatívnych prejavov, ktoré bolo možné pozorovať v čase povinnej vojenskej služby, ako napríklad intrigy, krádeže, korupcia, šikanovalie a podobne.

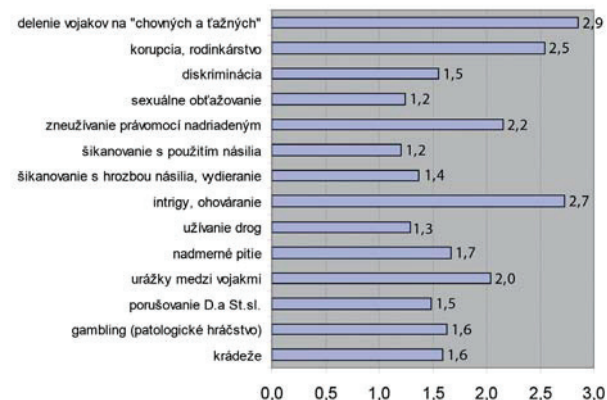
Napriek úsiliu a lepšej situácii profesionálne ozbrojené sily neboli schopné celkom odstrániť sociálnopatologické javy ani do súčasnosti, keďže ich vnútornú stavbu tvorí aj personálna zložka. Absolútne očistenie od niektorých foriem nežiaduceho správania v spoločenstve ľudí nie je možné. Výsledné zistenia realizovaného výskumného projektu zameraného na sociálnopatologické javy vo vojenskom prostredí však priniesli lepší obraz o aktuálnom stave v tejto oblasti.

Profesionálni vojaci cez svoje výpovede mali možnosť vyjadriť mieru vplyvu nežiaducich javov na chod vojenskej jednotky. Konkrétne vojenský personál odpovedal na otázku: „Do akej miery nepriaznivo ovplyvňujú nasledujúce javy chod Vašej jednotky?“ Formulovanie otázky nielenže odhalilo silu pôsobenia, ale taktiež latentnou formou odkrylo existenciu sociálno-negatívnych javov v ozbrojených silách. Zároveň boli ponúknuté odpovede prostredníctvom najčastejšie sa vyskytujúcich neželaných foriem správania a konania, ktorých prejavy už boli pozorované a zaznamenané v minulých obdobiach.

Negatívne javy, najviac ovplyvňujúce chod vojenskej jednotky, to znamená kvalitné plnenie úloh a cieľov, boli predovšetkým prejavy ako: 1. delenie vojakov na „chovných a ťažných“, 2. intrigy, ohováranie, 3. korupcia, rodinkárstvo.

Profesionálni vojaci bez ohľadu na vzdelanie sa zhodli v názoroch, že javy „intrigy, ohováranie“ majú mierny vplyv na chod vojenskej jednotky. Profesionálni vojaci slúžiaci v pozemných silách a vo vzdušných silách prostredníctvom vyjadrení sa zhodli na fakte, že negatívne javy „korupcia, rodinkárstvo“ a „delenie vojakov na chovných a ťažných“ má miernu silu vplyvu na plnení úloh a cieľov, ale vplyv aj na kvalitu vzťahov vo vojenskej jednotke. Vojenský personál bez rozdielu funkcie deklaroval, že nežiaduci jav „intrigy, ohováranie“ ovplyvňuje v menšej miere fungovanie vojenskej jednotky. Najsilnejšie výskyt „diskriminácie“ vo vojenskej jednotke pociťovali vojaci so stredoškolským vzdelaním bez maturity. Celostnejší pohľad na silu pôsobenia jednotlivých negatívnych prejavov na vojenskú jednotku zobrazuje graf.

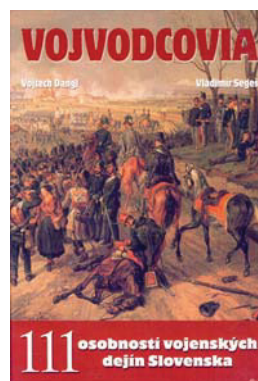
Do akej miery nepriaznivo ovplyvňujú nasledujúce javy chod vašej jednotky (vzťahy, kvalita plnenia úloh a cieľov)? (priemer odpovedí) (posudzovacia škála: 1 = nevyskytuje sa, 2 = vyskytuje sa, ale neovplyvňuje, 3 = mierny vplyv, 4 = silný vplyv, 5 = veľmi silný vplyv, 6 = nechcem sa vyjadriť)

Michaela Vyhnalová, Personálny úrad OS SR

Vojvodcovia s ocenením

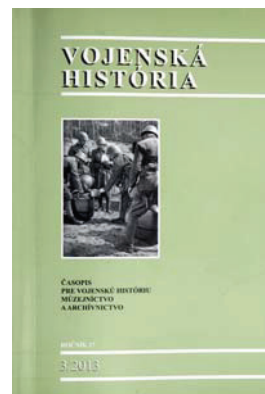
Renomovaní vojenský historici Vojtech Dangl a Vladimír Segeš získali na jeseň prestížnu Cenu Egona Ervína Kischa za dielo Vojvodcovia – 111 osobností vojenských dejín Slovenska. Cenu udeľuje správa odkazu legendárneho reportéra Egona Ervína Kischa, mesto literatúry faktu Letohrad a Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska. Publikácia vyšla v Ottovom nakladateľstve v spolupráci s Vojenským historickým ústavom. Už predtým získala ocenenie od sekcie pre vedeckú a odbornú literatúru slovenského Literárneho fondu. Autori na 472 stranách predstavujú najmä významné vojenské osobnosti, ktoré sa narodili na Slovensku, akými boli napríklad maršal Andrej Hadik, generál Milan Rastislav Štefánik, Móric Beňovský, či najdlhšie slúžiaci vojak Ladislav Škultéty – Gabriš. Čitateľ sa však môže zoznámiť aj s vojvodcami, ktorí počas svojej činnosti aspoň krátkodobu pôsobili na území dnešného Slovenska. Patria medzi nich napríklad rímsky cisár Markus Aurélius alebo poľský kráľ Ján Sobiesky. Kniha je bohato ilustrovaná. Obsahuje menný register aj register bitiek, ktoré sa odohrali na súčasnom území našej krajiny.

Nová Vojenská história

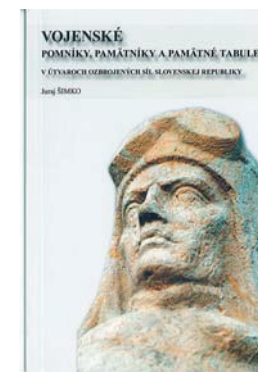
Tak ako to teda bolo so slovenským zbrojárskym priemyslom na prelome 80-tych a 90-tych rokoch minulého storočia? Mal potenciál rásť, upadal, alebo bol utlmený umelo? Aj to sa dozvieme v najnovšom vydaní Vojenskej histórie. Jan Štaigl a Peter Turza sa v druhej časti svojej analýzy Zbrojná výroba na Slovensku v rokoch 1969 – 1992 venujú práve tomuto obdobiu. Oldřich Pejs píše o slovenskej útočnej vozbe v rokoch 1939 až 1940 a Peter Šumichrast predstavuje majora Karola Sojčeka, cez vojnu veliteľa letiska v Piešťanoch.

Svedomitý, pracovitý, s dobrou pamäťou, postrehom aj s veliteľskými schopnosťami – aj takéto bolo služobné hodnotenie nadporučíka pechoty Jána Nálepku v novembri 1940. Jozef Bys-trický nás zoznamuje s neskorším kapitánom Jánom Nálepkom ako s dôstojníkom slovenskej armády, teda predtým, ako prebehol k Sovietskej armáde. A vykresľuje ho ako človeka z mäsa a kostí.

Pamätníky v útvaroch

Viete že vo Vojenskom útvere 5728 v Martine je pamätník venovaný príslušníkom Pluku útočnej vozby, ktorí sa zapojili do SNP, ako aj padlým slovenským vojakom, ktorí zahynuli v operácii Iracká sloboda? Alebo že v 5. pluku špeciálneho určenia v Žilíne je nielen pamätník Jozefa Gabčíka, ale aj pamätník obetiam holokaustu? Ak nie, informácie tohto druhu sú k dispozícii v publikácii Vojenské pomníky, pamätníky a pamätné tabule v útvaroch Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Zostavil ju Juraj Šimko z Personálneho úradu OS SR. Na takmer 80-tich stranách prináša nielen fotografie pamätníkov či pamätných tabúl, ale aj informácie o tých, ktorých pamiatku nám pripomínajú.

Text: Pavol Vitko

Special Forces (special operations forces - SOF) are dedicated military units trained to perform unconventional, often high-risk missions in environments where conventional forces are unable to perform or where the use of conventional force might run contrary to the overall strategic plan. Special operations are usually conducted in a low-profile manner that typically involves speed, surprise, and violence of action against an unsuspecting target.

In the last decade characterized by an unprecedented surge in global terrorism, special ops performed by Special Forces capable of identifying, hunting and killing terrorist cells have become the tools of war, despite their relative expensiveness.

Examples of special operations include: special reconnaissance/military intelligence, unconventional warfare, and counter-terrorism actions (including counter-insurgency operations).

MILITARY ENGLISH

Special Forces

Priprava Nadežda Kochmanová • Foto: U. S. Marines

The bread and butter of Special Forces soldiers is Foreign Internal Defense: acting as trainers and instructors, members of the elite units work with and through indigenous troops to conduct combat operations in war and train allied and friendly nations across the globe in military tactics and techniques during times of peace. FID was used (and to a certain extent still is) in Iraq and Afghanistan.

Thanks to the Hollywood, Special Forces are often portrayed as all-knowing ruthless killers, covertly inserted in-country for rapid strikes against targets and vanishing afterwards into thin air. Truth is that so called Direct Action missions are almost always carried out in close collaboration with local military or paramilitary units. They are usually quick and short encompassing the destruction of enemy logistics, such as blowing up rail lines, destroying enemy missile sites, raiding enemy base camps, or more frequently today - hunting down terrorist leaders.

Another task performed by SOF is special reconnaissance to gather strategic intelligence that is reported back to upper echelons. These types of missions can be carried out deep behind enemy lines, laying up in hiding for weeks on end studying key infrastructure and gathering information on enemy troop movements. Also, as of late, Special Forces play a crucial role in countering proliferation: preventing terrorist and criminal organizations from obtaining weapons of mass destruction or the components needed to create them.

To qualify as a Special Forces candidate, one must be physically and mentally robust and resilient, have the confidence, courage and skill to operate individu-

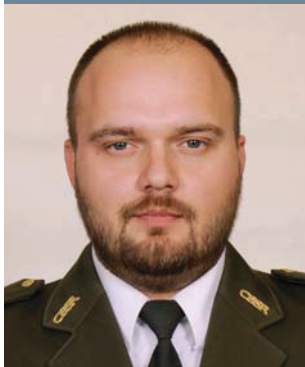
ally or in small teams, in a hostile environment, often in isolation and sometimes in absence of guidance and within situations that have significant operational and strategic importance.

The weapons used by SOF members include carbines with a selection of accessories, assault rifles, fully-automated compact submachine guns, sniper rifles, pistols of various calibers and sizes and even grenade and rocket/missile launchers. They also usually carry serrated knives, an assortment of grenades and other bits and ends enabling them to deal with the enemy.

The most notable SOF operation came two years ago when Osama bin Laden, who created and funded the Al Qaeda terrorism network responsible for the September 11, 2001 attacks, was killed by a Joint Special Operations force working with the CIA in Abbottabad, Pakistan at a compound he had been living in. The mission called Operation Neptune's Spear had been planned for a number of months and culminated in a 40-minute battle with Navy SEALs and CIA operatives.

GLOSSARY

- **absence of guidance** [ˌæbsəns əv ˌɡaɪdəns] – absencia velenia;
- **as of late** [æz əv leɪt] – v poslednom čase;
- **bread and butter** [bred ənd ˌbʌtə - idióm: každodenným chlebiček];
- **carbines** [ˌkɑːbaɪnz – karabíny];
- **countering proliferation** [ˌkaʊntərɪŋ prəʊsɪˈleɪʃən] – boj proti šíreniu;
- **counter-insurgency** [ˌkaʊntəɪnˈsɜːdʒənsɪ] – protipovstalecká aktivita;
- **covertly** [ˌkʌvəli] – skryte, utajene;
- **despite** [dɪsˈpaɪt] – napriek;
- **encompassing** [ɪnˈkʌmpəsnɪŋ] – zahŕňat, zahŕňať;
- **echelons** [ˌeʃələnz] – vrstvy, pren. nadriadení;
- **indigenous** [ɪnˈdɪdʒɪnəs] – domorodý;
- **intelligence** [ɪnˈtelɪdʒəns] – spravodajské informácie;
- **notable** [ˌnəʊtəbl] – hodný pozornosti;
- **reconnaissance** [rɪˈkɒnɪsəns] – prieskum;
- **resilient** [rɪˈzɪliənt] – odolný;
- **ruthless** [ˌruːθlɪs] – nemilosrdný;
- **robust** [rəʊˈbʌst] – robustný, odolný;
- **serrated** [seˈreɪtɪd] – zúbkovaný;
- **surge** [sɜːdʒ] – vlna, prudký nárast;
- **terrorist cells** [ˌterərɪst selz] – teroristické bunky

kapitán Mgr. Ján Szakala
starší kaplán práporu
RCHBO Rožňava

DUCHOVNÉ SLOVO

Hriech

V posledných rokoch sa vynakladá veľké úsilie na ozdravenie života na našej zemi. Do tovární sa montujú filtračné zariadenia, budujú sa čističky vôd, začínajú sa vyrábať autá, ktoré nebudú vypúšťať exhaláty. Aj malé deti sa učia o ekologickom spôsobe života. Ale stačí to na záchranu sveta?

Okrem škodlivín sa musí svet zbaviť najväčšieho nebezpečenstva, ktoré sa nazýva hriech. Človeka, ktorý dobrovoľne a vedome žije v hriechu a buduje každý deň svoj egoistický spôsob života. Otázka znie: dá sa s tým niečo urobiť?

Áno - a ponúka sa veľa možností. Prvou je, že sami sa budeme chrániť hriechom. Dospelý a zodpovedný človek (ktorý sa nazýva kresťan) by nemal robiť vedome a dobrovoľne ťažké hriechy. Pýtajme sa sami seba, či nežijeme s nejakým ťažkým hriechom, či nie sme do nejakého hriechu zamilovaní a nechceme sa ho zbaviť. Rodičia by mali pomáhať svojim deťom pri formovaní svedomia. Ak sa dieťa v rodine nenaučí čo je dobré a čo zlé, čo je cnosť a čo hriech, nečakajme, že v dospelosti budeme mať z detí anjelov.

Ďalším vážnym nebezpečenstvom je vonkajší tlak na človeka, že hriech neexistuje. Veľa úsilia sa vynakladá v rôznych masmédiách, aby človeka presvedčili, že staré zásady sú smiešne a nemoderné. Skutky, ktorých sa v minulosti ľudia vyvarovali ba až báli, alebo ich aspoň pokladali za hriech, sa dnes definujú ako prejav slobody a suverenity. Dokonca aj starší ľudia (kresťania) sa nečakane ľahko dajú ovplyvňovať, akby ľutovali, že v ich mladosti sa nedalo žiť tak ako dnes.

Nikto z nás si nemôže povedať, že je jeho vec, či hreší alebo nehreší. Sme navzájom pospájaní. Hriech jedného človeka sa dotýka celého prostredia v ktorom žije. A cnosť jedného je oslom pre všetkých. Ak dymí v meste tridsať komínov, ovzdušie je presýtené špinou a v meste sa nedá normálne žiť. Ak ich dymí len desať, už sa ľahšie dýcha. A ak nedymí ani jeden, vzniká ideálny stav. Podobne ak v meste alebo v dedine, v našich útvaroch a ďalších pracoviskách rezortu hrešia všetci, sú netolerantní a myslia len na seba, je tam vzájomný život neznesiteľný. Ale ak sa aspoň polovica usiluje a odmieta hriech, tak už aj medzi dymom vidieť slnko. A keby nikto nehrešil, predstavme si, ako by sa nám žilo.

Aj my sa zapojme podľa svojich možností do aktivít na záchranu sveta. Možno bude stačiť, keď si poradíme s vlastnými odpadkami. Ale určite nezachránime svet, ak si neporadíme sami so sebou, s hriechom. Lebo aj za zničenými lesmi, znečistenými vodami a otráveným ovzduším stojí len človek so svojimi hriechmi.

Tri kilometre za 12 minút

Pri prieskumoch súvisiacich s ročným preskúšaním z pohybovej výkonnosti takmer 80 % vojakov uvádza, že najťažšou disciplínou je 12-minútový vytrvalostný beh – tzv. Cooperov test.

Dokonca aj respondenti, ktorí v tomto teste dosahujú veľmi slušné výsledky, spomínajú pocity ako celkovú nevoľnosť, prehrievanie organizmu, silné potenie, bolesť svalov, namáhavé dýchanie, niektorí aj pichanie v boku. Na druhej strane treba povedať, že z odborného hľadiska je práve táto disciplína jednou z najspravodlivejších – a to nielen pri vojenskej batérii testov, ale pri motorickom testovaní vôbec.

Tri výkonnostné skupiny

Podľa výsledkov možno rozdeliť vojakov do troch výkonnostných skupín. Prvá, našťastie málopočetná, má už týždeň pred termínom previerky trávacie problémy a noc pred dňom D ani nespí. Výsledok, zaznamenaný v odbehnutých metroch, býva väčšinou kladný, hoci len málo nad stanoveným limitom. Niekedy sa však stane, že to nevyjde a preskúšanie treba opakovať.

Druhá skupinu tvoria vojaci, ktorí síce behanie neobľubujú, ale potrebné metre zabehnú s prehľadom a celý priebeh testu vrátane svojich pocitov majú pod kontrolou. Aj keď vedia, že budú úspešní, predsa majú pred testom rešpekt. Pociťujú určité príznaky predštartového stavu, ale ich výkon to zásadným spôsobom neovplyvňuje.

Do tretej, dynamicky sa rozrastajúcej skupiny patria nadšenci, ktorí našli v behu záľubu, realizáciu, uspokojenie, aktívny relax a formu psychohygieny. Na preskúšaní súťažia len sami so sebou. Práve tým je určený návod, ako sa dostať do absolútnej „extratriedy“ v rámci tejto disciplíny – t. j. prekonať hranicu 3 000 metrov za 12 minút. Nárast z ustáleného výkonu pohybujúceho sa okolo 2 800 metrov na vytúženú metu je možný len prostredníctvom systematickej prípravy rešpektujúcej zásady atletického tréningu.

1.deň
Tréning rýchlosti
rozklusanie 1,5 km
rozcvičenie
10 x 100 m (max. intenzitou) prestávku tvorí poklus späť + vydýchanie, spolu cca 2 min.
vyklusanie 2 km
strečing

2. deň	3. deň	4. deň
ANP (anaeróbný prah)	Súťažné tempo	Fartlek
rozklusanie 1 km	rozklusanie 1,5 – 2 km	rozcvičenie
rozcvičenie	rozcvičenie	8 – 12 km terénny beh s tempom podľa pocitov
3 x 2 km na ANP cca 175 tepov/min.	6 x 400 m snahou je čas blížiaci sa k hranici 1:30 min, alebo na 85 % až 90 % max. PF, prestávku tvorí poklus 50 m a návrat na štart + vydychanie, spolu cca 2 min, resp. do poklesu pulzu na 120-130 úderov/min.	
vyklusanie 2 km	vyklusanie 2 km	
strečing	strečing	

Prekonať magickú hranicu

Počítame s tým, že objemový tréning už máte za sebou. Tento tréning je určený pre bežcov s určitými skúsenosťami, v texte sa teda vyhneme podrobnostiam. Trénujeme 4-krát týždenne napr. v pondelok, stredu, piatok a nedeľu.

Dôležité je v prvom tréningovom dni v týždni dosahovať maximálnu rýchlosť na 100 m úsekoch a v prestávke si dostatočne oddýchnuť. V druhom tréningu si zvykáme na pôsobenie kyseliny mliečnej. Tretí deň je najnáročnejší, ale z hľadiska celkovej úspešnosti najdôležitejší, lebo práve vďaka nemu napredujeme. S vysokou pravdepodobnosťou ho budú sprevádzať veľmi nepríjemné telesné pocity. Ako rastie výkonnosť, upravujeme vzdialenosti v tomto dni na 6x1 km, neskôr na 4x2km, až sa dostaneme na cieľovú metu 3 km za 12 minút. Samozrejme, časy prispôbujeme aktuálne zvolenej dĺžke úsekov. Náš cieľ je na štandardnom 400-metrovom atletickom ovále behať okruh pod 1:35 min. resp. kilometer pod 4 minúty. Štvrtý deň sa v rámci výbehu v teréne pohrávame s rýchlosťou behu tak, že ju prispôbujeme pocitom. Znamená to, že sa síce netýrame tempom, ale aby beh priniesol efekt, nemali by sme sa ani veľmi šetriť. Pri disciplinovanom dodržiavaní uvedených postupov sa môžete stať členom spomínanej „extratriedy 3 000“ do 2 až 3 mesiacov. A ak by náhodou nie, určite sa jej aspoň priblížite na dosah.

Text: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa,
starší inštruktor - telovýchovný pracovník
vrtuľníkového krídla Prešov

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

Podlamujúce sa kolená

Pohyb, neodeliteľná súčasť nášho života je výsledkom spolupráce pohybového aparátu s centrami pohybu a rovnováhy v mozgu. Chôdza, najbežnejší prejav pohybu je úzko spätá so zemou a mať dobré spojenie so zemou, pevne stáť na nohách a dobre vychádzať a zabobchádzať so svojou tiažou a ťažiskom je základom adekvátneho uzemnenia. Náš vzťah k zemi a k pôde naznačuje, aký je náš postoj k sebe, k realite a k iným ľuďom.

Vychádzajúc z uvedených predpokladov neprekvapuje, že mnohé poruchy pohybu a rovnováhy sú sprievodným znakom psychických ochorení. Depresívni majú silné motorické zábrany, tmolia sa, alebo sú úplne stuhnutí. No najčastejším a najtypickejším prejavom je závrat. Prejavuje sa ako prázdnota alebo zahmlenie v hlave, ako akýsi závoj rozprestrený nad všetkým vnímaním a myslením, ako omámenosť alebo neistota pri chôdzi. Lenže v skutočnosti závrat nie je choroba, ale príznak. Je to varovný signál nabádajúci človeka k opatrnosti a ku kontrole tela. Chráni organizmus pred poškodením, najmä v situáciách, keď do centra rovnováhy prichádzajú rozporuplné informácie zo zmyslových orgánov.

V spojitosti s prežívaním a správaním je závrat súčasťou nielen úzkostných a depresívnych stavov, ale aj stresových a vyčerpávajúcich situácií. Úzkostný závrat je opisovaný ako omámenosť, strach z bezvedomia, neistota počas chôdze, vratkosť postoja, podlamujúce sa kolena, kolísanie pôdy pod nohami či sveta okolo nás, alebo ako vznášanie sa v oblakoch. Postihnúť si pripadajú ako opití a závrat je tu následkom chronického krčovitého napätia svalstva. Nesúvisí s poruchami krvného tlaku, vnútorného ucha či zraku. Taktiež mnohí ľudia trpiaci agorafóbiou necítia v určitých situáciách strach, ale do popredia sa u nich dostáva závrat, ktorého sa obávajú najviac.

V terapii je okrem nácviku zvládania psychických a sociálnych problémov nevyhnutné nezanedbávať cvičebné a relaxačné postupy, ako aj nácvik rozpoznávania, uvedomovania si a zvládania svojich vnútorných konfliktov a vonkajších záťažových situácií.

Všeobecná mobilizácia

Vážení čitatelia, v prechádzajúcom období sme sa na tejto strane stretávali s portrétmi významných slovenských vojakov. Tento rok Vojenský historický ústav prináša články, ktoré sa budú venovať prvej svetovej vojne. Od začiatku tohto dovtedy najväčšieho svetového vojnového konfliktu nás totiž delí práve 100 rokov.

Dňa 26. júla 1914, necelý mesiac po známom sarajevskom atentáte, boli veliteľstvá jednotlivých jednotiek rakúsko-uhorskej armády informované o vyhlásení čiastočnej mobilizácie proti Srbsku s tým, že jej prvým dňom bude 28. júl 1914. Tieto mobilizačné opatrenia sa pritom predbežne netýkali bratislavského V. a košického VI. zboru rakúsko-uhorskej armády, ktoré boli dopĺňané aj z územia dnešného Slovenska. Situácia sa však v relatívne krátkom čase, vzhľadom na eskaláciu medzinárodného napätia, zmenila.

Dňa 31. júla 1914 bola vyhlásená všeobecná mobilizácia rakúsko-uhorskej armády proti Rusku a Srbsku. Už nasledujúceho dňa – 1. augusta 1914 – sa tak pri „svojich“ náhradných jednotkách vo veľkom počte začali hlásiť záložníci, majitelia zasa privádzali zmobilizované kone. Dostupné ubytovacie kapacity v kasárňach boli pomerne rýchlo vyčerpané, niektoré jednotky bolo preto potrebné presunúť na vidiek. Tento nápor pritom, pochopiteľne, spôsobil aj viaceré ďalšie improvizované riešenia. Všeobecná mobilizácia znamenala pre vojen-skú, ale aj civilnú správu obrovské množstvo administratívy. Jednotliví velitelia jednotiek boli okrem toho nútení neraz deklarovať svoje vlastenectvo a cit k monarchii, a to pri viacerých príležitostiach (fakľové sprievody, opätovné skladanie vojenskej prísahy, oficiálna rozlúčka s predstaviteľmi mesta, župy atď.)

MUDr. Viliam Šoltész – národovec medzi obeťami

Tento mladý nádejný slovenský lekár sa narodil v roku 1888. Bol príbuzným významnej slovenskej spisovateľky Eleny Maróthy-Šoltésovej z otcovej strany a taktiež právnika – národovca Andreja Hanzlíka z matkinej strany. Pred prvou svetovou vojnou sa aktívne zapájal do slovenského národno-emancipačného hnutia. MUDr. Viliam Šoltész zomrel na ruskom fronte už 9. októbra 1914. On a ďalšie tisíce slovenských obeť „veľkej“ vojny potom citeľne chýbali pri rozvoji slovenského národného života po jej skončení.

Spomínané udalosti augusta 1914 ďalej podmienujú vzrast prejavov maďarského nacionalizmu a „vlastenectva“ aj v civilnom sektore. Tie boli vo viacerých prípadoch namierené aj proti príslušníkom slovenského národného hnutia. Archívne sú napríklad podložené viaceré prípady, keď boli týmito podozrivým „panslávom“ povýbjané okná, zadržali ich žandári, alebo obťažoval dav.

Inak mobilizácia prebiehala v podstate bez problémov, čo sa odzrkadľovalo aj vo viacerých správach reprezentantov vojenskej i civilnej správy.

Po emóciami nabitých scénach lúčenia s príbuznými boli poľné pluky vo vojnových počtoch vlakmi transportované na front, kde ich čakal „krst ohňom“ s nepriateľom. Vojna, ktorá neskôr dostala označenie „prvá“, sa začínala.

Mgr. Peter Chorvát, PhD.
Vojenský historický ústav

Úspešné samohybné delo

Samohybné delo SD-100 je súčasťou zbierky Tanky a obrnená technika Vojenského historického múzea vo Svidníku. Evidované je pod číslom 5662. Duklianske múzeum, predchodca dnešného Vojenského historického múzea vo Svidníku, ho získalo v roku 1980 od Opravárenských závodov MNO-29 v Prahe. Muzeálny exponát je umiestnený v Parku bojovej techniky za budovou Vojenského historického múzea.

Základné takticko-technické údaje:

Počet členov posádky: 4
Dĺžka s kanónom: 9,45 m
Šírka: 3,00 m
Výška: 2,275 m
Bojová hmotnosť: 31,7 t
Maximálna rýchlosť po komunikáciách: 48 km/h
Priemerná rýchlosť po komunikáciách: 30 km/h
Priemerná rýchlosť v teréne: 25 km/h
Maximálny uhol stúpania: 30°
Maximálny bočný náklon: 25°
Spotreba paliva po komunikáciách: 160 l/100 km
Spotreba paliva v teréne: 230 l/100 km

Československá ľudová armáda v 50. rokoch 20. storočia potrebovala väčší počet samohybných diel pre plánované tankosamohybné divízne pluky. Ich jediný výrobca bol v tom čase vo východnom bloku Sovietsky zväz.

Licenčná výroba v Československu

Keďže Sovietsky zväz odmietol najmä z kapacitných dôvodov svojho zbrojného priemyslu poskytnúť Československu potrebný počet samohybných diel typu SU-100, začalo sa uvažovať o ich výrobe priamo v Československu.

ZSSR poskytol ČSR dokumentáciu pre licenčnú výrobu a v roku 1952 dodal aj jeden vzorový kus samohybného dela SU-100. Za riešiteľa projektu výroby SD-100 bol určený pražský závod ČKD Sokolovo. Prvé kusy vozidla SD-100 boli však vyrobené až v závere roka 1953. Najskôr sa samohybné delá vyrábali len v pražskom závode. Z dôvodov ich rýchlejšej výroby a dodávok pre ozbrojené sily sa už v priebehu roka 1954 výroba samohybných diel rozbehla aj na Slovensku. Konkrétne v Martine, vo vtedajších strojárňach ZVJS. Preto v uvedenom roku 1954 bolo vyrobených v Prahe 125 samohybných diel a v Martine 85 diel.

Vývoz do Európy i na Stredný východ

Okrem vtedajšej ČSLA bola časť produkcie určená aj na export, do krajín východného bloku. Najmä do Rumunska a Bulharska. Postupne sa samohybné delá z vtedajšieho Československa vyvážali aj do vzdialenejších krajín. Najviac na Stredný východ, do Egypta a Sýrie.

V nasledujúcom období sa samohybné delá SD-100 vyrábali už len na Slovensku, v Martine. V rokoch 1955 – 1957 bolo v centre Turca vyrobených spolu 641 samohybných diel. Za celé obdobie ich výroby v rokoch 1953 až 1957 ich v Prahe a v Martine vyrobili 770 kusov.

Samohybné delo SD-100 sa používalo ako účinná zbraň, ktorá bola určená primárne na boj so strednými a ťažkými tankami. Samohybné delo je postavené na prepracovanej, zjednodušenej korbe pôvodného tanku T-34/85, ktorá je zvarená z valcovaných oceľových plátov. Vozidlo disponuje výkonným 100 mm kanónom vz. 44, ktorý je uložený mierne vpravo od pozdĺžnej osi vozidla.

Jeho maximálna rýchlosť strelby predstavuje 8 výstrelův za minútu a maximálny dostrel 16 km. Samohybné delo ďalej disponuje dvanásťvalcovým vznetrovým motorom typu V-2-34 s atmosférickým plnením. Objem všetkých palivových nádrží vrátane PN je 1 030 l. Štvorčlennú posádku tvorí veliteľ, vodič, strelec a nabíjač.

Text a foto: Mgr. Gabriel Blaško VHÚ – VHM Piešťany – Múzejné oddelenie Svidník

Samohybné delo SD-100 zo zbierok Vojenského múzea, múzejného oddelenia Svidník